

Jankovic-Mes
klanica i prerada mesa

Laćarak, Železnička 40, Tel/Fax: 022/671-006
www.jankovic-mes.co.rs

ПСС
ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22

hrana produkt
hrana bez mana!
www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA POLJOPRIVREDA

Godina VI • Broj 101 • 16. jun 2017. • cena 40 dinara

сремске новине

SRPSKI KVALITET

Oznaku „Srpski kvalitet“ dobilo je osam srpskih proizvoda iz mesne i prerađivačke industrije koji će se uskoro naći na rafovima svih prodavnica u Srbiji.

U OVOM BROJU

IZVOZ PŠENICE I BRAŠNA IZ SRBIJE

Agrar pogurao privrednu
Strana 6.

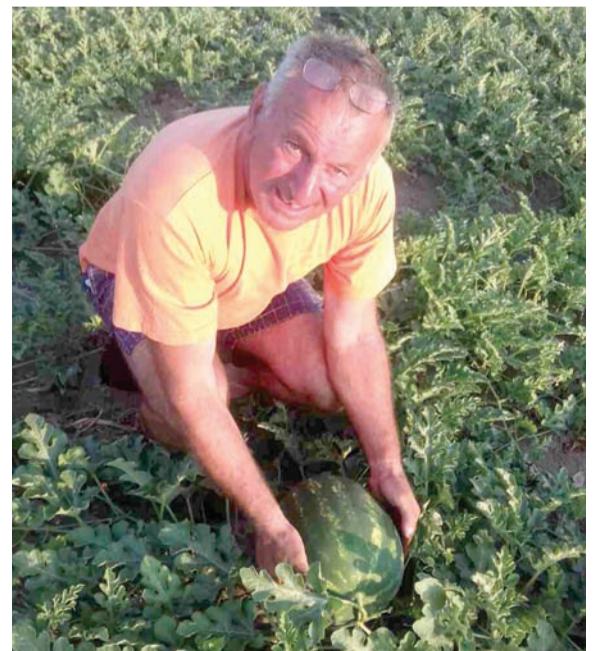
TRADICIONALNE MANIFESTACIJE

Gibanicijada u Ašanji, Kulenijada u Erdeviku
Strane 7. i 20.

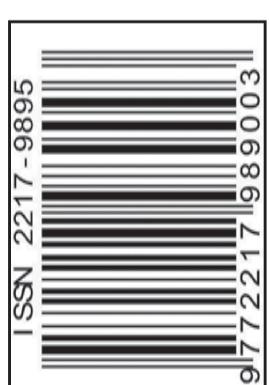
VOGANJ • JOVA MATIĆ
MAJSTOR ZA PROIZVODNNU SLASNIH LUBENICA

Lubenica čuvena do Zlatibora

Strana 11.

SMS MALI OGLASI 063/8526-021

MD GOLF
"AUTO DELOVI ZA SVE AUTOMOBILE"
022/611-215

AKUMULATORI
CARANCIJA DO 50 MESECI

OVLAŠĆENI DISTRIBUTER ZA SHELL MAZIVA

STARÍ ŠOR 129, SREMSKA MITROVICA
022/ 611-215
FAX: 611-230

PEUGEOT SERVISNA AKCIJA

BESPLATNA USLUGA MALOG SERVISA UZ KUPOVINU FILTERA I ULJA

BESPLATNA DIJAGNOSTIKA

PUNJENJE KLIME PO CENI OD 2.499 RSD

PEUGEOT SERVIS SA NAMA, VAS PEUGEOT PRELAZI VIŠE

AC RADOSAVLJEVIĆ
OVLAŠĆENI DILER I SERVISER PEUGEOT PROIZVODA

MOTION & EMOTION

Dimitrija Davidovića 11 (pored auto-pulu)
22000 Sremska Mitrovica
TEL: +381 (0) 22 632 500

AUTO CENTAR "RADOSAVLJEVIĆ"
PUTNIČKI, TERETNI PROGRAM, SKUTERI

PEUGEOT

Dimitrija Davidovića 11, Sremska Mitrovica
022/ 632-300
peugeot.radosavljevic@gmail.com

BEOGRAD • OZNAKU „SRPSKI KVALITET“ DOBILO PRVIH OSAM PROIZVODA

Jasno označeni neće biti skuplji

Kako je ministar rekao, pored toga što su proizvodi iz Srbije, na ovaj način, označavanjem robe, dovešće se do jasne razlike, kako među srpskim proizvođačima u zemlji, tako i među inostranim proizvodima u svetu.

- Dogovorili smo još nekoliko važnih stvari za naredni period. Sad smo koncentrisani na proizvode od mesa, ali smo otvorili ceo proces za sve vrste poljoprivrednih proizvoda, rekao je ministar i dodao da su i proizvođači meda zainteresovani da uđu u proceduru i dobiju oznaku „Srpski kvalitet“

Na Konferenciji za novinare, povodom promocije nacionalne oznake „Srpski kvalitet“, održane u prostorijama Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, istaknuto je da su proizvodi koji nose ovaj logo, potpuno srpski proizvod od sirovina koje su poreklom iz Srbije. Oznaku „Srpski kvalitet“ dobilo je osam srpskih proizvoda iz mesne i prerađivačke industrije, a u narednih nekoliko nedelja oni proizvodi će se naći na rafovima svih trgovaca lanaca i malih prodavnica u Srbiji, rekao je ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine **Branislav Nedimović**.

- Naš osnovni cilj je bio pre svega konkurentnost i kvalitet proizvoda. Upravo ova oznaka srpskog kvaliteta treba da doprinese tome, da se i država uključi i da kaonačnu potvrdu da je nešto, što je napisano na deklaraciji baš tako. Da je ono što je proizvedeno u Srbiji, baš iz Srbije, naglasio je ministar Nedimović.

Osam proizvoda

Oznaku „Srpski kvalitet“ od danas nosi osam proizvoda tri kompanije: Industrija mesa Carnex sa „Domaćom mesnatom slaninom“, „Selection pašteta sa komadićima mesa“, „Selection pašteta sa dimljennom slaninom“ i „Domaća sarma“, zatim, Industrija mesa Topola sa „Ljutim kulenom“ i „Izletničkom salatom“, kao i kompanija Zlatiborac sa „Kraljevskom salatom“ i „Pilećom delikates salatom“.

Predstavljanje „Srpskog kvaliteta“

Emanuel Hidier iz Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (FAO), koja je zajedno sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) pomogla uvođenju oznake kvaliteta, istakao je da Srbija želi da bude konkurentna, a na ovaj način će se, kako je rekao, obezbediti sigurnost da potrošači dobijaju premijum kvalitet.

- Potrošači su zainteresovani da kupe proizvod koji ima jasnu oznaku kvaliteta i geografskog porekla. U Francuskoj je, na primer, ceo proces označavanja proizvoda sa posebnim logoom i uspostavljanje sistema, trajao 20 godina, kazao je Hidier.

Od momenta podnošenja zahteva za dobijanje oznake „Srpski kvalitet“, prođe maksimalno tri meseca, a država iz budžeta refundira oko 50 odsto sredstava za kontrolu kvaliteta.

Milan Ždralje je, u ime EBRD-a, rekao je da sa aspekta ove banke veoma važno da se investira i unapredi kvalitet poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, te da će kompanije koje ulaze u proces označavanja sigurno imati, kako je istakao, novi talas investicija.

Ministar Nedimović je rekao i da je ova akcija, savršen primer javnopravног partnerstva između proizvođača i države, gde imamo potpuno nezavisnu kontrolu kvaliteta.

- Nadam se da su prvi osam proizvoda koji su ušli u sistem, samo inicijalna kapišta. Ovaj sistem će se i dalje razvijati, a za početak reč je o tri kompanije koje su jedni od lidera u preradi mesa u Srbiji, izjavio je ministar Nedimović.

Kako je ministar rekao, pored toga što su proizvodi iz Srbije, na ovaj način, označavanjem robe, dovešće

se do jasne razlike, kako među srpskim proizvođačima u zemlji, tako i među inostranim proizvodima u svetu.

- Dogovorili smo još nekoliko važnih stvari za naredni period. Sad smo koncentrisani na proizvode od mesa, ali smo otvorili ceo proces za sve vrste poljoprivrednih proizvoda, rekao je ministar i dodao da su i proizvođači meda zainteresovani da uđu u proceduru i dobiju oznaku „Srpski kvalitet“.

Ministar je objasnio da ovi proizvodi neće biti skuplji, te da će se u narednim nedeljama naći na rafovima svih prodavnica u zemlji.

Istaknuto je i da iza garancije kvaliteta стоји Ministarstvo poljoprivrede, kao i brojne sertifikacione kuće za proveru kvaliteta, te udrženja potrošača i privredne asocijacije.

- Komisija koju čine brojni stručnjaci iz oblasti bezbednosti i kvalitete hrane daje predlog ministru poljoprivrede da li neki proizvod treba da dobije oznaku. Sertifikat traje jednu godinu, a kontrole obavljaju ovlašćene službe države, esnafski udruženja i nadležne inspekcijske

službe. Nema ograničenja u tome koji će se proizvodi moći naći na spisku, a prvi na listi nakon mesnih prerađevina će verovatno biti medari kao i proizvođači mlevene patrike, rekao je **Branislav Raketić**, rukovodilac grupe za kvalitet proizvoda u Ministarstvu poljoprivrede.

Oznaka je namenjena za poljoprivredne i prehrambene proizvode u sektor proizvodnje i prerade mleka, mesa, voća, povrća, žitarica, uljaričica, grožđa i meda, (osim jakih alkoholnih pića, vina i aromatizovanih proizvoda od vina).

Ova oznaka je dobrovoljni standard kvaliteta, regulisan Uredbom o označavanju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda nacionalnom oznakom višeg kvaliteta „Srpski kvalitet“. Podršku u razvoju Oznake „Srpski kvalitet“ Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine pružila je Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (UN FAO) i Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), u okviru višegodišnjeg projekta koji se realizuje u Srbiji „Unapređenje kvaliteta i bezbednosti hrane u sektoru proizvodnje mesa“. **S.P.**

NOVI SAD • NA POLJOPRIVREDNOM FAKULTETU

Otvorena Veterinarska klinika

Predsednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** i dekan Poljoprivrednog fakulteta **Nedeljko Tica**, simboličnim presecanjem vrpce, otvorili su u utorak Veterinarsku kliniku na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu.

Mirović je, istakavši da se radi o važnom projektu, rekao da je uređenjem Klinike i laboratorije u njenom sklopu, koje je koštalo preko 23 miliona dinara, pokazana nova politika, koja je usmerena na zajedničko investiranje u razvojne elemente Univerziteta u Novom Sadu. Mirović je istakao i druge primere takvog ulaganja, poput projekta Naučno-tehnološkog parka, čija izgradnja napreduje iz dana u dan u okviru Fakulteta tehničkih nauka. Predsednik Pokrajinske vlade je

ukazao na vidljivost investicija i u okviru komunalne infrastrukture, a reč je o uređenju pristupnih ulica i saobraćajnica Univerzitetu.

- Jednom racionalnijom i novom politikom, od kada je izabrana nova Pokrajinska vlada, pristupamo svakom fakultetu Novosadskog univerziteta, razgovaramo, analiziramo i obezbeđujemo sredstava za prioritete potrebe za svaki fakultet posebno, naglasio je Mirović.

Predsednik Pokrajinske vlade navedio je da će ova klinika imati i sopstvene prihode, a to znači da nije samo reč o ulaganju namenjenom edukativnom ili naučno-nastavnom programu, već o projektu koji će biti otvoren i za tržišnu utakmicu, i na taj način opravdati smisao ulaganja u njega.

Sa otvaranja nove Veterinarske klinike

Dekan Poljoprivrednog fakulteta Nedeljko Tica istakao je da je Veterinarska klinika, projekat čije otvaranje je bilo moguće zahvaljujući zajedničkom angažovanju Fakulteta, Pokrajinske vlade i nadležnih sekretarijata, što je posebno važno jer nakon 15 godina od kada je osnovan smer za veterinarsku medicinu, studenti ove visokoobrazovne ustanove sada imaju mogućnost da uz najavremeniju opremu da vežbaju praktična znanja. Na ovaj način biće moguće i sticanje evropske akreditacije Poljoprivrednog fakulteta u oblasti medicinskih nauka.

Nakon svečanog otvaranja predsednik Mirović i dekan Tica, u pratnji šef Katedre za veterinarsku medicinu prof. dr **Branislave Belić**, obišli su novootvorenu kliniku. **S.P.**

SREMSKA
POLJOPRIVREDA**OSNIVAČ I IZDAVAČ:** NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

- **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Miroslav Ninković, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miljan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 063/8526-021
- **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Stamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
- **TELEFON/FAX:** 022/610-144 • **Registarski broj NV000659**

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) . - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Jednom mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

SREMSKA MITROVICA • TRAGOM SKUPŠTINSKIH ODLUKA O SUDBINI „MITROSREMA“

Kad dugovi postaju akcije

Skupština grada Sremske Mitrovice je prihvatile zaključak o davanju suglasnosti da se potraživanja grada prema Akcionarskom preduzeću za poljoprivrednu proizvodnju "Mitrosrem", po osnovu javnih prihoda koji pripadaju gradu, konvertuju u trajni ulog - u akcije. Isto to su, posebnim odlukama, odbornici učinili i za dugove prema javnim preduzećima "Toplifikacija", "Srem gas" i "Komunalije". Odluke su donete većinom glasova, ali je je rasprava bila povremeno polemična, jer medju odbornicima je bilo onih kojima sve to nije bilo do kraja jasno.

- Naime, na osnovu zaključka Vlade Republike Srbije vezanog za "Mitrosrem" AD daje se preporka Autonomoj pokrajini Vojvodini i lokalnoj samoupravi, ne samo Sremskoj Mitrovici, nego i Šidu i Rumi da se izvrši konverzija potraživanja javnih prihoda u kapital preduzeća AD "Mitrosrem". Republika Srbija će svoja potraživanja na osnovu poreza i doprinosa pretvoriti u akcije "Mitrosrema" i otprilike bi trebalo da se napravi jedan zajednički paket države, Autonomne pokrajine i lokalne samouprave i da se u narednom periodu, kada se izade iz Unapred pripremljenog plana koji se vodi na osnovu stечajnog postupka, uradi privatizacija tako što će se pronaći strateški partner koji može da dovede do toga da "Mitrosrem" bude jedna uspešna firma - objasnio je gradonačelnik Sremske Mitrovice **Vladimir Sanader** razloge zbog kojih su predložene odluke

I Rumljani konvertuju dug

Nakon mitrovačke Skupštine grada, o "Mitrosremu" su se izjašnjavali i u Rumi. Na sednici Skupštine opštine Ruma, sazvanoj po hitnom postupku, usvojen je Predlog Odluke o davanju suglasnosti na konverziju potraživanja Opštine Ruma prema "Mitrosremu" a.d. iz Sremske Mitrovice. Vlada Republike Srbije je donela zaključak da se sva potraživanja Vlade Srbije konvertuju u akcionarski kapital "Mitrosrema". Konvertovanje rumskih potraživanja su usledila na preporuku Vlade Srbije.

Sidnikat hoće stabilno preduzeće

Predsednik Sindikalne organizacije u "Mitrosremu" **Stevan Jovanović** smatra da radnici podržavaju svaku promenu i akciju koja dovodi do stabilnosti preduzeća.

- Hoćemo da preduzeće bude

stabilno, da mi radimo i budemo nagradjeni platama. Za taj cilj nismo protiv ijedne opcije, bila ona ustupanje preduzeća, reorganizacija ili nova prodaja - rekao nam je Stevan Jovanović.

o "Mitrosremu" uz napomenu da se nakon više turbulentnih i teških godina mora naći način uspešnog poslovanja za "Mitrosrem".

Pojedini odbornici su usvojene odluke o konverziji dugova javnih preduzeća različito tumačili. Jer, smatraju da je zaključak Vlade Srbije jedno, a preporuka iz Direkcije za oduzetu imovinu nešto sasvim drugo.

- To znači da neko priprema "Mitrosrem" za prodaju, da ima kupca i da pokušava da mu obezbedi što bolju cenu. U slučaju da ga preuzme u sadašnjem stanju, bio bi obavezan da vrati obaveze. Tom kupcu se ovako čisti prostor, da bi ga kupovina najmanje koštala - komentarisao je, između ostalog, ovu temu odbornik Ujedinje oponicije **Aleksandar Prodanović**.

Da je "Mitrosrem" značajno preduzeće za poljoprivrednu proizvodnju grada i Srbije, ponovo je gradonačelnik Sanader i nastavio kako većina u sali prisutnih zna koliko ta firma ima zemlje, kojim kapacitetima raspolaže, a država je odlučila da to preduzeće opstane.

- Ali je problem kako izaći iz nagonilnih dugova nastalih na razne načine. I naša ideja u Sremskoj Mitrovici je da probamo da očuvamo "Mitrosrem", da ga na neki na-

čin stabilizujemo i pripremimo za dalju prodaju. I ideja Vlade je da se preduzeće sačuva, da mu se pronađe strateški partner, da nastavi dalje poljoprivrednu proizvodnju. Zato smo se na ovaj korak odlučili i mi i javna preduzeća - objasnio je gradonačelnik Sanader.

Vaso Damjanović, odbornik SPS-a, partie koja je član vladajuće koalicije u lokalnom parlamentu, dodata je da ovo preduzeće ima 4.000 malih akcionara na čiju štetu je urađena ranija privatizacija.

- Malim akcionarima je oduzeto 15 odsto imovine da bi se uradila privatizacija "Mitrosrema" i oni će se nama pojavit kao problem. Glašaću za predloženo, ali ćemo donetom odlukom otvoriti "Pandorinu kutiju" u šta nas gura Direkcija za oduzetu imovinu. Grad će natovarići sebi novu brigu - male akcionare "Mitrosrema" koji su bili oštećeni. Kad država ne može da reši problem "Mitrosrema" može li to ovaj grad?! - pitaо je odbornik Vaso Damjanjanović.

Predloženi zaključak i odluke o Mitrosremu su usvojeni većinom glasova odbornika, a kolika je vrednost potraživanja koje će biti konvertovano u akcije nije za sada poznato.

S.D - SI.N.

Upravna zgrada "Mitrosrema"

POČINJE PROCES REVITALIZACIJE ZADRUGARSTVA U SRBIJI

Zadruge da ožive selo

Projekat „težak“ 25 miliona evra dobio je oznaku „od nacionalnog interesa“

Uzbijenje je, najzad, i država prepoznačaj zadružničkog i udruživanja, svetskog trenda sa 800 miliona zadružara okupljenih u 750.000 zadružara. Procene dalje govore da je oko tri milijarde ljudi povezano sa radom zadružara. I da zadruge obezbeđuju više od 100 miliona poslova širom sveta, što je za 20 odsto više od multinacionalnih korporacija. Svetski proces koji bez nedoumica može i mora da bude model ekonomskog okosnice opstanka siromašnih pojedinaca.

Od osnivanja prve zemljoradničke zadruge u Vojvodini, ujedno treće na svetu (Bački Petrovac, 1846), zatim prvih gradskih zanatsko-proizvođačkih (Beograd, 1870) i prve zemljoradničke zaruge u Srbiji (Vranovo, 1894) nije se do danas dogodilo da država direktno poma-

že rad postojećih i osnivanje novih zadružara. U ogromnom i nimalo lakovom poslu, koji u ime Vlade Republike Srbije vodi i organizuje **Milan Krkobabić**, ministar bez portfelja zadužen za regionalni razvoj i rad javnih preduzeća, u naredne tri godine planirano je da država u obnovu zadružarstva uloži 25 miliona evra. Novac će biti iskorišćen za revitalizaciju postojećih (po oko 12,5 miliona dinara) i osnivanje novih zadružara (po 6,25 miliona dinara) u oko 500 većih sela u Srbiji.

Pozitivno je što ministar Krkobabić, sa iskustvom glavnog menadžera velikog javnog preduzeća, u ovu misiju unosi i lični pečat: veliku energiju i entuzijazam. Uz to je, bez rezerve, na saradnju pozvao sve koji mogu da pomognu: od sveštenika do učitelja, koji su nekada organizovali rad prvih za-

druga na ovim prostorima, do vrhunskih stručnjaka SANU, Zadržnog saveza Srbije i Zadržnog saveza Vojvodine, poljoprivrednih fakulteta, naučnih instituta, lokalnih samouprava. Pritom, naglašava jedan od osnovnih izvornih principa zadružarstva – neutralnost: nije bitno kojoj partiji pripada, koje su vere i nacije. Odlučujuća je dobra namera i stručnost da se bolje organizujemo, podignemo standard i živimo u bogatoj Srbiji (neodsanjani san zadružnog poslenika Zaharija Trnavčevića).

Ključni „igraci“ u obnovi zadružarstva su, nesumnjivo – zadružari. Najteži zadatak tima Milana Krkobabića će biti – vraćanje povernja seljaka u državne institucije. Država je, pod nekim drugim nazivom, više puta od Drugog svetskog rata po nalogu KPJ a, gu-

šila udruživanje seljaka ili ih je nasilno udruživala i bez njihove volje otkupljivala njihove proizvode (seljačke radne zadruge... o čemu svedoče i potresne scene „Velike drame“ u Narodnom pozorištu u Beogradu). „Najsvežiji primeri“ su Zakon o udruženom radu (1976), kada su zadruze praktično nestale (i postale OOUR-i), a zatim i proces vraćanja zadružama amandmanima na Ustav SFRJ 1988. godine, kada je zadružama vraćen status, ali ne i imovina.

Kako sada svedocima tih događaja, njihovim sinovima ili unuciima, kompletnom javnom mnjenju u Srbiji objasniti da je reč o dobroj i iskrenoj nameri države? Najbolja potvrda će biti novi pozitivni primer („dok ne vidim – ne verujem“) iz nove prakse (konkurs za dodelu novca objavljen je početkom maja).

Za 2017, koja se smatra godinom „napipavanja pulsa“ i „zagrevanja“ u osnivanju prvih novih zadružara i ubrizgavanju toliko neophodnog kiseonika postojićim, Vlada Republike Srbije je pre desetak dana odobrila 200 miliona dinara. Na taj novac će moći da računaju poljoprivrednici pet slabo razvijenih regiona na jugu Srbije: Jablanički, Toplički, Pirotški, Nišavski i Pčinjski.

Uz poštu, ambulantu, bolju infrastrukturu i zadružnu, koja je nekada ne bez razloga dobila epitet „drugog doma“ zadružara, stvaraju se uslovi da sela ne budu napuštene oaze. Ima tu mnogo posla i za mnoga druga ministarstva u Vladi Srbije. Selo mora da postane briga cele Srbije. Jer, prazan prostor je ozbiljan politički problem i izazov za nezvane „goste“.

B. Gulan

Spas za sela i Srbiju

Od deset radnika koji su ostali bez posla, više od polovine moglo bi da se zaposli u našim ruralnim područjima

Piše:
Branislav
Gulan

**Član Akademijskog
odbora za selo
SANU i član
Naučnog društva
ekonomista**

Srbija ima 4.709 sela, a u svakom od njih 1.034 danas živi manje od 100 stanovnika. Ako se sadašnji proces nastavi, za deceniju i po u četvrtini sela ostane samo spomenici kao dokaz skorošnjeg života. I dok ljudi u gradovima nemaju šta da rade, u selima nema ko da radi. Sela izumiru, a ne koristi se šansa da se ti negativni trendovi zaustave, samim tim i da se razvijaju ruralna područja. To bi bio i put za smanjivanje nezaposlenosti. Naime, od deset radnika koji su ostali bez posla, više od polovine moglo bi da se zaposli u ruralnim područjima Srbije. Povratak na selo ne znači, međutim, vraćanje radnika motici, ralu i traktoru, već njihovo zapošljavanje u oblasti moderne poljoprivrede. Takav način vođenja ruralne politike bio bi spas za sela, ali i za Srbiju.

Pitajući se šta da se radi na putu za spas sela, istraživači ističu da nam je potrebna nova socijalna i agrarna reforma.

Podsticaj za odlazak na selo

Novim zakonima o posedovanju, korišćenju i raspolažanju poljoprivrednim zemljištem treba posebno naglasiti značaj plodne zemlje kao ograničenog prirodnog dobra nad kojim niko ne može da ima neograničenu svojinu, ističe Mitrović. Nove zemljišne zakone treba prilagoditi najboljoj srpskoj i evropskoj pravnoj tradiciji u kojoj su uravnotežene ekonomsko-tržišne i socijalno-egzistencijalne funkcije poljoprivrednog zemljišta za seljake, preduzetnike i Srbiju. Agrarnu reformu time bismo doveli u okvirne uravnoteženih tržišnih i državno-planskih načela privređivanja i tako bi ona postala stub socijalno odgovorne agrarne ekonomije i održivog ruralnog razvoja. Za Srbiju bi u tom smislu bila korisna iskustva Danske, Austrije, Nemačke ili Francuske, koja bi se u reformi zemljišnih (vlasničkih i drugih) odnosa mogla kombinovati s najboljom srpskom tradicijom u kojoj svojina nad zemljom nikad nije bila apsolutna i neograničena.

Zbog toga bi ubuduće prilikom korišćenja, a naročito pri kupoprodajama zemljišta, trebalo zaračunavati stvarnu diferencijalnu rentu odgovarajućih zemljišnih parcella. To što je neka prosečna parce-

la postala basnoslovno skupa zato što je pored nje novoizgrađeni sistem za navodnjavanje i auto-put ili je postala privlačna za izgradnju stambeno-poslovnih objekata, nije zasluga njenog vlasnika, pa ni prihodi od prodaje ili zakupa ne mogu pripasti samo njemu. Takve parcele morale bi da budu znatno više oporezovane, a nadoknada za njih u restituciji imovine moralna bi da bude znatno manja. Novčani fond koji bi se tako oformio koristio bi se za podršku onima koji bi sa svojim porodicama otisli u predele koji ostaju bez seoskog stanovništva da bi se tamo bavili poljoprivredom. U tim krajevima država bi kupovala ili zakupljivala, na primer, na 50 godina, napuštene kuće i poljoprivredna gazdinstva i davala ih na korišćenje onima koji bi ih koristili, a nemaju sopstvena sredstva za pristupu egzistenciji.

Organizacioni oblik ovih aranžmana bile bi seoske zadruge opšteg tipa u kojima bi se mogli naći i organizaciono povezati, pa i interesno umrežiti, stari odseljenici – vlasnici i novi doseljeni korisnici napuštenih poljoprivrednih gazdinstava u područjima u kojima je izražena depopulacija. Takve zadruge – maticе mogile bi da imaju, s jedne strane, svoje seoske (proizvođačke i prerađivačke) i, s druge, gradske (trgovačke i potrošačke) deljeljke.

Osnovati agrarnu razvojnu banku

Mreža seoskih i gradskih zadruga je najbolja, a zapravo i jedina realna alternativa multinacionalnim trgovinskim lancima koji našim proizvođačima premalo plaćaju zdrave poljoprivredne proizvode, a našim potrošačima skupu prodaju hranu sumnjivog kvaliteta. Tako bi bilo moguće da proizvođači proizvode zdravu hranu za poznate potrošače, koji bi u njih imali puno poverenje.

Na precizno utvrđenim svojinskim ovlašćenjima nad poljoprivrednim zemljištem, kao i nad drugim objektima i finansijskim kapitalom koji se aktivira u poljoprivredi, uspostavili bi se različiti organizacioni oblici poljoprivredne proizvodnje, prerade i prometa poljoprivrednih proizvoda.

U oblasti finansijskih usluga u poljoprivredni država bi trebalo da osnuje agrarnu razvojnu banku preko koje bi bila plasirana sredstva iz agrarnog budžeta, kreditirana i subvencionisana poljoprivredna proizvodnja i izvoz poljoprivrednih proizvoda. Ova banka istovremeno bi imala obavezu da kontroliše poslovanje štедno-kreditnih odeljenja u poljoprivrednim zadrugama, čije postojanje i delovanje treba ponovo omogućiti novim zakonom o zadrugama, kao i odgovarajućim odredbama zakona o obligacionim odnosima i drugim za ovo relevantnim propisima.

Time bi bilo osigurano i zakonito finansijsko poslovanje štедno-kreditnih odeljenja zadruga i obezbeđen novac zadrugara. Zadruge dobijaju i na značaju, posebno akcija da se revitalizuje ili osnuje 500 novih zadruga, za šta je ministarstvo koje vodi Milan Krkobabić obezbedilo 25 miliona evra u naredne tri godine, dobija punu podršku. Ali, za to su potrebne i promene zakonja o zadrugama. On je posle dve decenije čekanja do net 29. decembra 2015. godine. Tajh noivi novi zakon nepodržava štедno kreditne službe na osnovu kojih počiva 800 miliona zadrugara u 750.000 zadruga u svetu. Jer, danas je oko tri milijarde ljudi u svetu povezano sa radom zadruga. To je i najveća primedba na zakon koji su kreirali ljudi van zadrugarstva. Odnosno, kreirali su ga po želji političara vladajuće oligarhijske, a ne onih koji treba da ga sprovođe u život. Dobro je da se država posle 170 godina zadrugarstva na ovim prostorima setila da ga podrži i materijalno. To će biti dug proces, na njemu treba izdržati, a glavni posao je povratak poverenja. Jer, sa ovim se zadrugama vraća status, ali one čekaju neopravданo oduzetu imovinu u vrednosti od oko dve miliardne evra! Radi se o 200.000 hektara poseda, zgradama, mehanizaciji. Ako, se to urađa, onda će to biti i povratak poverenja!

AKTUELNOSTI

SREMSKA MITROVICA • TREĆA GODINA PROJEKTA SECPA

Sakupili osam tona ambalaže

Bezbedno uklanjaje ambalaže od zaštitnih sredstava daje rezultate jer se u akciju uključuje sve više poljoprivrednih proizvodjača - Poznat raspored sakupljanja ambalaže po selima

Pod gesmom „zaštitimo sebe, a ne samo svoje useve“, u Sremskoj Mitrovici se treću godinu sprovodi projekat bezbednog sakupljanja ambalažnog otpada od sredstava za zaštitu bilja pokrenutog u Udrženju inostranih proizvodjača pesticida. Projekat daje rezultate, u Sremskoj Mitrovici se sprovodi treću godinu i svake godine se sve više poljoprivrednika u selima priključuje se akciji. Jedan od pokazatelja uspešnosti projekta u ovoj sredini i u Sremu je što je prošle godine sakupljeno čak osam tona ovog otpada na bezbedan način, rekao je **Sava Popović**, koordinator SECPA-e u Sremskoj Mitrovici na sastanku sa predstavnicima mesnih zajednica u sklopu predstojećeg sakupljanja ambalažnog otpada.

Sava Popović koordinator projekta

Vladimir Nastović,
načelnik za poljoprivredu

- Aktuelno je sada dogovaranje sa predstavnicima mesnih zajednica oko termina preuzimanja ambalažnog otpada. Raspored smo sačinili i po tradiciji ga prenosimo predstavnicima sela kako bi se unapred znao. Radi se o selima koja pokrivaju poljoprivredne stručne službe Sremska Mitrovica i Ruma - objasnio je Popović.

Ova akcija se na teritoriji Poljoprivredne stručne službe Sremska Mitrovica sprovodi se treću godinu, na području PSS Ruma drugu godinu. Odziv je, po Popovićevim rečima, različit i zavisi od mesta i shvatanja ljudi, ali prošle godine je odneto oko osam tona ambalaže.

Sakupljena ambalaža se još jednom ispira i ide na bezbedno spaljivanje u postrojenja koja imaju filtre za takvu namenu.

Važnost tog posla je u činjenici da se tako sprečava da ova ambalaža ne ode u komunalni otpad i

Sastanak sa predstvincima mesnih zajednica

da se ne baca po kanalima. Njenim bezbednim uklanjanjem doprinosi se zaštiti čoveka i životne sredine.

Bezbedno uklanjanje ambalažnog otpada je obaveza zakonom propisana, važi za sve proizvodjače i oni su obavezni da uklone ambalažni otpad od svojih proizvoda.

Načelnik Gradske uprave za poljoprivredu u Sremskoj Mitrovici **Vladimir Nastović** slaže se da projekat daje očekivane rezultate na planu unapredjena poljoprivredne i zaštite čovekove okoline. Ove dve oblasti su usko povezane i ne mogu da se razdvajaju a cilj projekta je unapredjene zaštite životne sredine i edukacija naših poljoprivrednih proizvodjača o tome što je grad prepoznao jer već treću godinu

sprovodi ovaj projekt.

- U Mandjelosu su, na primer, poljoprivredni proizvodjači zadovoljni akcijom sakupljanja ambalaže, povećava se broj uključenih a sami tim i svest stanovnika. Mi ćemo ovaj i slične projekte podržavati i ubuduće. Sakupljanje ambalaže je besplatno a koristi nam da čuvamo čoveka i čovekovu okolinu - rekao je Nastović.

Predstavnik mesne zajednice Martinci **Darko Gavrilović** podseća da je ranije ovaj otpad nakon upotrebe sredstava bacan po kanalima, a kada je akcija sakupljanja počela počelo je i uključivanje domaćinstava. Sada je u ovom selu sve više uključenih u akciju.

S.D. - SI.N.

Raspored

Raspored prikupljanja ambalažnog otpada na sremsko-mitrovačkom području je sledeći: 10. jul - Bosut od 15:00 do 17:00, 11. jul - Kuzmin - 11:00 do 12:00, Martinci - 12:30 do 14:00, Sremska Mitrovica - 14:30 do 15:30 12.jul - Ležimir - 8:00 do 9:00, Mandjelos - 9:30 do 11:00, Grgurevc - 11:30 do 12:30, Veliki Radinci - 13:00 do 14:00 Šašinci - 14:30 do 15:30, a Jarak - 16:00 do 17:00.

NOVI SAD • ZA UREĐENJE KANALSKIH MREŽA U POKRAJINI

Izdvaja se 920 miliona dinara

Ulaganje od 920 miliona dinara za uređenje kanalske mreže je zajednička investicija, u kojoj je Sekretarijat učestvovao sa 480 miliona dinara, a učešće lokalnih samouprava 440 miliona dinara

Potpredsednik Pokrajinske vlade Đorđe Milićević i resorni sekretar Vuk Radojević, uručili su u sredu, 14. juna, ugovore predsednicima 40 lokalnih samouprava u Vojvodini, koje su ostvarile pravo na bespovratna sredstva u okviru konkursa namenjenog uređenju kanalske mreže u funkciji odvodnjavanja poljoprivrednog zemljišta. Ukupna

vrednost ove investicije, planirane programom Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo za 2017. godinu, iznosi 920 miliona dinara.

U svom obraćanju, povodom značaja mera za unapređenje poljoprivredne i razvoj sela u našoj pokrajini, potpredsednik Milićević je naveo da je reč o jednoj od najznačajnijih

konkursnih linija resornog sekretarijata, kao i cele Pokrajinske vlade, i po obimu i po suštini.

- Dva su direktna benefita od ovog posla. Jedan je opšti, ekonomski, jer se radi o investiciji od preko 900 miliona dinara, koja će biti usmerena u privrednu Pokrajinu. Sa druge strane, reč je o održavanju veoma važnog i izuzetno vrednog hidromeliorativnog sistema od preko 20.000 kilometara kanalske mreže - ukazao je Milićević.

Na ovaj način, prema rečima potpredsednika Pokrajinske vlade, postižu se dva važna cilja. Prvi cilj se ogleda u podsticaju intenzivnije poljoprivredne proizvodnje kao strateške grane, ne samo u Vojvodini već u celoj Srbiji. Drugi važan cilj, koji će biti postignut redovnim održavanjem kanalske mreže, jeste smanjivanje štetnih posledica od velikih poplava, koje ugrožavaju i privredu i stanovništvo.

Potpredsednik Milićević je naglasio i da je to samo jedan segment rada Sekretarijata i Pokrajinske vlade, koja je okrenuta sveukupnom ekonomskom razvoju.

Pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Vuk Radojević je istakao da je reč

Detalj sa uručenja ugovora

o projektu koji zahteva kontinuirani pristup.

- Nova Pokrajinska vlada od juna je prošle godine jedan od akcenata stavila na vodoprivredu, i novi rebalans budžeta, upravo govori tome u prilog kroz sredstva izdvojena u ove namene - naglasio je Radojević. On je naveo da su ova ulaganja od 920 miliona dinara za uređenje kanalske mreže, zajednička

investicija, u kojoj je Sekretarijat učestvovao sa 480 miliona dinara, a učešće lokalnih samouprava 440 miliona dinara. Na ovaj način će se zajedničkim sredstvima obezbediti dodatne finansije vodoprivredi Vojvodine i raditi, i na uređenju crpnih stanica, ispusta, ustava i propusta, odnosno na sveukupnom uređenju svih vodoprivrednih objekata u okviru kanalske mreže.

S. P.

Ugovori za 40 lokalnih samouprava

GAZDINSTVA

LAĆARAK • GOJKO DURAĆ, POLJOPRIVREDNIK

Svako ima svoju računicu

Gojko Durać se nije specijalizovao za ratarsku ili stočarsku proizvodnju, već pomalo svaštari, a posebna ljubav su mu konji. Poseduje nekoliko jutara zemlje na kojima seje po jutro deteline, zobi i kukuruza za svoje konje, ali ostaje mu dovoljno hrane za tovne svinje, krmače i prasad

Prema poslednjem popisu poljoprivrede u Srbiji, izvršenom 2012. godine, na području grada Sremska Mitrovica bilo je registrovano 7.559 gazdinstava od kojih je 7.525 gazdinstava posedovalo zemljište čija površina je iznosila ukupno 49.578 hektara. Takođe, ova gazdinstva su obuhvala 18.700 hektara zemlje uzeute u zakup, a davala su u zakup 9.273 hektara zemlje. Sve ovo govori da je prosečan posed zemljišta nije veliki u sremskomitrovačkoj opštini, pa nije neobično da se poljoprivredni proizvođači bave i ratarstvom i stočarstvom idrugim poslovima kako bi imali većeg interesa u poslovanju.

Gojko Durać se nije specijalizirao za ratarsku ili stočarsku proizvodnju već pomalo svaštari, posebna ljubav su mu - konji. Poseduje nekoliko jutara zemlje na kojima seje po jutro deteline, zobi i kukuruza za svoje konje, a ono što preostaje od poseda seje da obezbedi hrana za tovne svinje, krmače i prasice.

- Imam i sedam do osam ari vinograda, zasadio sam ga na mestu starog vinograda koji je pretodno povađen. Posadio sam novu vinovu lozu, novo grožđe i to na žicu. Moj vinograd je na brdu, na uzvišenju atara sela koji je visine laćaračkog crvenog tornja. Zato to zovu Brdo, jer je sa te kote selo u dolini. Tu su od pamtiveka bili vinogradi. Bilo ih je i više nego sada ali su ih ljudi iz njima znanih razloga povadili. Manje je parcela, ljudi sade više voće, jer je jedno-

Gojko Durać

stavnije za obradu. Tamo na brdu mi je i vikendica, u kojoj se može živeti ali bez struje - priča Gojko.

Ove godine za Sv. Trifuna Durać je bio domaćin manifestacije posvećene vinogradarskom svecu i običaju vezanom za taj dan. Po drugi put je kako je ovaj običaj obnovljen primio goste, a prvi put je bilo, seća se, kada je osnovan Konjički klub u Laćarku.

- Ja se te tradicije ne sećam, ali znam da bi moj otac za Svetog Trivu stavio u džep britvu i išao u vinograd da u svakom redu grožđa zareže po jedan čokot. Ove godine smo se družili kod mene - priča Gojko.

U Laćarku nema mnogo porodica koje poseduju vinograde, no zainteresovani se organizuju za Sv. Trifuna, bude tu ljudi iz mesne

zajednice, konjičkog kluba i udruženja tako da se običaj realizuje kako dolikuje.

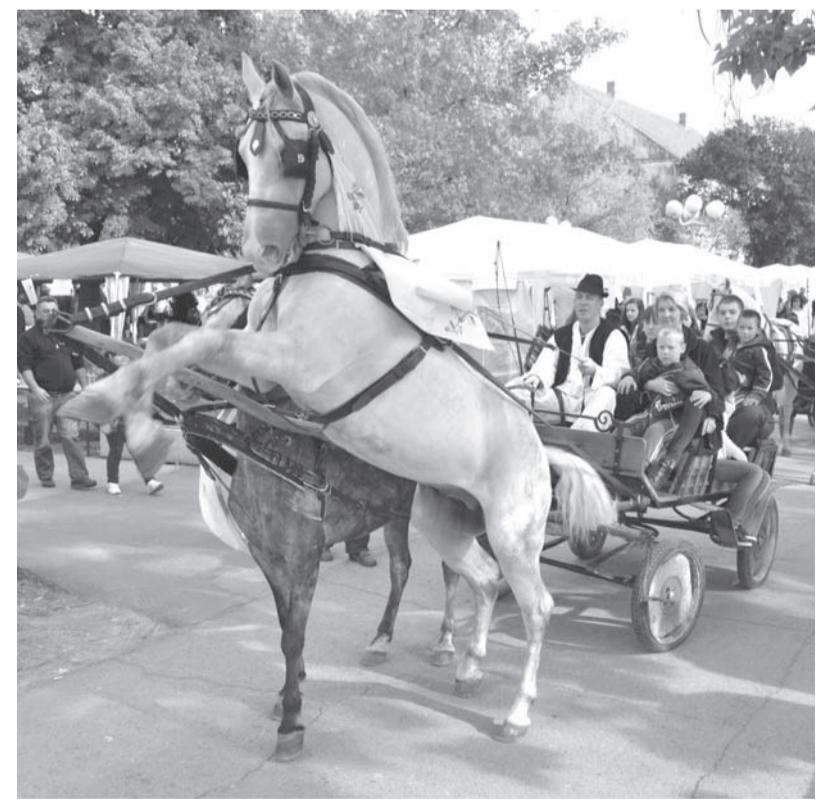
- Gajim ja i svinje, ne držim ih brojčano mnogo, imam uvek 10 do 15 komada svinja i krmače i to je pre svega za naše potrebe. Sin se opredelio za konje. To mu je hobi. Prvog konja u porodicu doveli smo 1992 ili 1993. Tada je moj otac doveo konja mom sinu Ivanu. Bilo je to ovako: krava koja nije više mogla da se teli prodata je na vašaru i od dobijenih para je kupljeno žдребce za rođendan mom sinu. Bio je konj nekoliko godina kod nas pa smo kupili drugog - lipicanera. Sin se kasnije zasitio konja, ali se ljubav prema lipicanerima ponovo vratila. Konjima daje prednost u odnosu na auta – iskreno govori Gojko Durać.

U štali ove laćaračke porodice je tri grla rasnih konja, a četvrtu su očekivali. Konji su im za parada, za sina Ivana pre svega, za skupove po Sremu na kojima idu mladi sa konjima i fijakerima. Traže konje za poneku vožnju svadbe pa izgleda da se nekadašnja moda ponovo vraća.

- Moja strina reče jednom da više voli par konja nego mercedesa. Ja volim konje, ne vozam na fijakerima, a sve oko njih mogu da radim - hvali se Durać.

U svom dvorištu ima i drugu stoku – svinje i to onoliko koliko krmača oprasi. Ostavi porodicu za zimu dva tri komada, uhrani ih ali ne gaji za prodaju na veliko.

- Nisam veliki stočarski proizvođač, moj plafon je 60 komada godi-

Gojkov sin Ivan vozi fijaker na jednoj laćaračkoj manifestaciji

šnje – ističe ovaj poljoprivrednik.

U selu se u vreme ovog razgovora sa Gojkom Duraćem navelikovo govorilo o saradnji stčara sa Mitrom.

- Slušao sam o tome ali nisam za neku kooperaciju ni sa kim od klaničara. Nisam u tim vodama i ne interesuje me. Mlađi koji imaju 30

do 40 godina mogu da zagrizu u tu sradnju ja ne radim to. Imam kapacitet i za 100 svinja, ali ne koristim, svaka dva meseca isporučujem po nekoliko komada i to mi je korisnije nego da gajim naveliko – poručuje Gojko Durać.

S. Đaković

IZVOZ PŠENICE I BRAŠNA IZ SRBIJE

Agrar pogurao privedu

Srbija je na drugom mestu u Evropi, odmah iza Malte, po procentualnom rastu izvoza u dolarima u 2016. godini, a najveći doprinos tome je dao izvoz poljoprivrednih proizvoda. Samo u 2017. godini u svet je otpremljeno 211.259 tona pšenice i 93.490 tona brašna

Od jula 2016. godine do maja ove godine iz Srbije u svet je izvezeno ukupno 869.087 tona pšenice i 232.116 tona brašna. "Članice Udrženja Žita Srbije" 2016. godini izvezle su 3,5 miliona tona agrarne robe i najviše doprinele suficitu u spoljnoj trgovini poljoprivrednih proizvoda", kaže Vukosav Saković, direktor Udrženja "Žita Srbije". Kada posmatramo Evropu u prethodnoj godini, 14 zemalja zabeležilo je rast izvoza, a izraženo u procencima, Srbija je na drugom mestu, odmah iza Malte, kazao je Saković. Takvi trendovi nastavljeni su i u 2017. godini pa je po rečima direktora novosadske "Žitounije" Zdravka Šljatovića za pet meseci u svet izvezeno 211.259 tona pšenice i 93.490 tona brašna.

Inače, Srbija je u 2016. godini izvezla agrarnih proizvoda u svet u vrednosti 3,2 milijarde dolara, a uvezla za oko 1,6 milijardi dolara, pa je ona jedina privredna grana u zemlji koja ostvaruje suficit u ekonomskim odnosima sa svetom. To je dobro, ali bilo bi bolje kada bi se više izvozili poroizvodi iz viših faza prerade, ka ovo su samo sirovine za proizvodnju hrane.

U svetu je, samo 68 zemalja u 2016. godini imalo rast izvoza u dolarima, a ako posmatramo rast u odnosu na prethodnu godinu u procencima - Srbija se nalazi na petom mestu.

- Saradujući sa Organizacijom za hranu i poljoprivrednu Ujedinjenih nacija (FAO) i Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) u ovoj godini se trudimo da dodatno poboljšamo tržišni ambijent kako bi rezultati u izvozu bili još bolji", ističe Saković.

"Žito Bačka" iz Kule je dobar primer izvoza brašna

Izvoz brašna od pšenice roda 2016. Godine po državama /tona/

ODREDIŠTE IZVOZA	2016. godina /po mesecima/						2017. godina /po mesecima/						UKUPNO VII-XI
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	
BiH	6427	8117	7455	8036	8885	*	5667	6367	6560	5325	6072		68911
Crna Gora	3645	4454	4078	3891	4264		1871	2636	2846	2898	4470		35053
UNMIK /Kosovo	2939	3629	3056	2987	3297		1877	2257	2275	1949	2796		27062
Makedon.	3330	4105	4249	4008	5067		1822	3402	3260	2586	4160		35989
Albanija	1121	2193	2099	2597	2476		1213	1700	1100	1130	1424		17053
Slovenija	372	359	396	580	644		179	23	45	24	27		2649
Hrvatska	170	482	265	197	194		34	121	143	24	169		1799
Grčka	24	0	170	23	48		0	73	48	48	48		482
Mađarska	0	122	122	318	0		48	65	25	0	24		724
Druge države	401	424	529	931	2173	23397	1282	4023	4420	3436	1478		42394
UKUPNO	18429	23859	22419	23250	27366	23297	13993	20667	20722	17420	20668		232116

*za decembar 2016.godine trenutno raspoložemo samo podatkom o ukupnom izvozu brašna. Analitičke podatke o izvozu po državama još uvek nismo dobili. Iste ćemo dostaviti naknadno.

Koordinator FAO i EBRD projekata u Srbiji Miloš Milovanović navodi da je projekat unapređenja izvoza žitarica i uljarica iz Srbije započet početkom godine u saradnji sa "Žita Srbije", i da EBRD i FAO žele da pomognu u podizanju kapaciteta lokalnih proizvođača i izvoznika, ali i "otvaranju vrata" stranih tržišta na kojima Srbija još uvek nije prisutna sa svojim proizvodima.

- Krenuli smo sa predstavljanjem ovog sektora poljoprivrede Srbije na skupu proizvođača žitarica "Black Sea Grain" održanom u aprilu ove godine u Kijevu, a u planu je i na-

stup na "Global Grain" konferenciji koja će se održati u novembru ove godine u Ženevi, navodi Milovanović.

Među najvećim izvoznicima su kompanije „Almex“ iz Pančeva koji su postigli dobre rezultate u preradi i izvozu kukuruza, kompanija „Konzul“ iz Novog Sada u izvozu uljane repice i pšenice, novosadski „GLEN-CORE SRB“ u izvozu suncokreta, beogradска kompanija RWA Srbija istakla se z u izvozu soje, VICTORIA GROUP iz Novog Sada postigla je vrhunske rezultate u izvozu sačme, „Žito Bačka“ iz Kule je dobar primer izvoza brašna i „MK Commerc“ u izvozu kukuruza.

Dobri rezultati nastavljeni su u 2017. godini, dodaje Zdravko Šljatović, koji kaže da je u agrarnoj ekonomskoj godini od jula 2016. godine do maja ove godine iz Srbije u svet izvezeno ukupno 869.087 tona pšenice i 232.116 tona brašna.

Bilansna procena ukupne proizvodnje i raspoloživih količina pšenice u ekonomskoj 2016/17 godini u Srbiji:

- Procenjene početne-prelazne zalihe cca 218.000 tona
(korišćen poslednji zvaničan podatak Ministarstva poljoprivrede)

- Proizvodnja pšenice roda

2016.g. cca 2.885.000 tona.

UKUPNO (1+2) raspoloživo Cca

3.103.000 tona.

Procena potrošnje pšenice u

ekonomskoj 2016/17 godini:

- Seme cca 150.000 tona

- Potrošnja mlinova

1.200.000 tona

- Stočna hrana cca 200.000 tona

- Ukupno ostaje za prelazne

zalihe (uključujući i RR) i izvoz

pšenice. cca 1.553.000 tona, od

navedene količine:

- izvoz jul 2016.-maj 2017

869.000 tona

- Robne rezerve Srbije cca

200.000 tona

- raspoloživo za izvoz do kraja

tekuge ekonomске 2016/17 godine

cca 484.000 tona.

- Prelazne zalihe pšenice 400.000 tona

Izvoz pšenice u maju (63.161 tona) bio je najveći izvoz još od

oktobra 2016. godine (u aprilu je

iznosio 44.484 tona), pre svega,

zahvaljujući relativno dobrom izvozu

u BiH i Konstancu. Izvoz pšenice

u prvih jedanaest meseci tekuge

ekonomске godine od jula 2016.

do jula 2017. Godine (869.198 tona)

premašio je izvoz pšenice za

celu ekonomsku 2015/16. godinu

(koji je iznosio 789.328 tona). Imajući u vidu da je do isteka tekuće ekonomске godine preostalo još mesec dana, prelazne zalihe pšenice roda 2016. godine mogli bi (po gruboj proceni) iznositi cca 400.000 tona.

Podbilans izvoza brašna od

prelazne zalihe u periodu jul

2016.- maj 2017. godine 232.116 tona.

Izvoz brašna za jedanaest meseci tekuće ekonomске godine bio je izvanredan i iznosio je oko 232.000 tona. Prosečni mesečni izvoz iznosio je oko 21.100 tona što je znatno više u odnosu na prosečni mesečni izvoz ostvaren u istom periodu u ekonomskoj 2015/16 kada je iznosio 18.000 tona (inače u pomenutoj ek.

2015/16. godini ostvaren je najveći godišnji izvoz brašna u ekonomskoj istoriji Srbije i za dvanaest meseci je iznosio 226.000 tona). Realno se očekuje da će izvoz brašna do kraja tekuće ek. 2016/17. godine preteći rekordan izvoz iz 2015/16. godine i da će iznositi oko 250.000 tona. Po posebnom aranžmanu u tekućoj ekonomskoj godini za Libiju je izvezeno oko 13.000 tona brašna.

B. Gulan

Izvoz pšenice roda 2016. Godine po državama /tona/

ODREDIŠTE IZVOZA	2016. godina /po mesecima/						2017. godina /po mesecima/						UKUPNO
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	
Rumunija Konstanca	120102	131941	81039	4645	1751	4098	2384	6070	2131	8382	16821		379364
UNMIK/ Kosovo	14636	17968	25506	22512	8928	5387	1237	4939	7954	3051	7139		119257
Crna Gora	10277	8132	7122	1544	872	215	156	1440	1484	156	235		31633
Makedonija	3686	2980	2654	2051	5218	5193	4763	3384	4969	6257	5054		46209
BiH	17324	20762	17144	18466	18799	16367	8388	16275	21897	21062	21305		197789
Italija	5266	4778	2656	0	1545	223							

AŠANJA • ODRŽANA JOŠ JEDNA „GIBANICIJADA“

Dobrinčanke napravile najbolju gibanicu

Između 16 takmičarskih ekipa prvu nagradu za najbolju gibanicu dobole su gošće iz Dobrinaca – Udruženje žena „Tifani“, drugu najbolju gibanicu spremila je ekipa pekare „Luki“ iz Pećinaca, a treća nagrada pripala je UŽ „Ogarčanke“ iz Ogara

Ovogodišnja deveta „Gibanicijada Ašanja 2017“, u organizaciji Turističke organizacije opštine Pećinci i pod pokroviteljstvom pećinčke lokalne samouprave, opravdala je sva očekivanja. Veliki broj izlagača, jednako nagrađenih učesnika i bogat kulturno-umetnički program najbolji su pokazatelj da će „Gibanicijada“ trajati i dalje.

- Tokom kulturno-zabavnog programa trudimo se da promovisemo talentovanu decu sa teritorije naše opštine, tako da večeras nastupaju dečiji folklorni ansambl KUD Kupnik iz Kupinova, Bojana Radivojević,

vokalna solistkinja iz Brestača, pevačka etno grupa „Svitac“ iz Deča, Marko i Milan Nikolić, učenici Škole harmonike iz Brestača i Folklorni ansambl „Pećinci“ iz Pećinaca. Pored toga, svake godine nastojima da ugostimo kulturne stvaraocu iz susednih opština, pa smo tako večeras ugostili Folklorni ansambl „Bećmen“ iz Petrovčića koji takođe nastupa pred publikom u Ašanji. „Gibanicijada“ je odlična prilika ne samo da oko sebe okupimo dobre ljudi, nego i da još jednom pokažemo kako se čuva tradicija i održava život sela, rekla nam je v.d. direk-

torka Turističke organizacije opštine Pećinci **Ljubica Bošković**.

Između 16 takmičarskih ekipa prvu nagradu za najbolju gibanicu dobole su gošće iz Dobrinaca – Udruženje žena „Tifani“, drugu najbolju gibanicu spremila je ekipa pekare „Luki“ iz Pećinaca, a treća nagrada pripala je UŽ „Ogarčanke“ iz Ogara. Nagradu za najlepši štand osvojilo je UŽ „Majka Angelina“ iz Kupinova, a specijalne nagrade pripale su Lovačkom društvu Ašanja, vinariji „Mali podrum Stamenković“ iz Pećinaca i UŽ „Šimanovčanke“ iz Šimanovaca.

Nagrade za najbolju gibanicu uručio je predsednik žirija **Miroslav Somborski**, direktor Mlekarice „Muza“ iz Deča, a ostale nagrade i zahvalnice svim učesnicima u ime organizatora uručila je v.d. direktora Turističke organizacije opštine Pećinci **Ljubica Bošković**, koja je izjavila da je program ovogodišnje Gibanicijade organizovan po principu red sporta, red zabave, red gastronomije i naglasila da je od ove godine uvedena i jedna novina.

- Vino je tesno vezano za gastronomiju, pa su se ove godine na Gibanicijadi predstavile i dve vinarije – Vinarija „Mali podrum Stamenković“ iz Dobanovaca i Vinarija „Čolaković“ iz Dobanovaca, što je samo upotpunilo gastronomsku ponudu ovogodišnje Gibanicijade“ rekla je Bošković.

Sremice predstavile svoje proizvode

Nagrade za najbolje gibanice

prigodan recital.

Pored pećinčke lokalne samouprave koja je bila generalni pokrovitelj, manifestaciju su podržali i Industrija mesa „Đurđević“ iz Pećinaca, Mlekara „Muza“ iz Deča i „Rebro komerc“ iz Ašanje, a organizator je za sve učesnike i goste pripremio i vrhunski sremski paprikaš.

S. L.

Nastupi folklora ulepšali "Gibanicijadu"

GAZDINSTVA

RAVNJE • LUKA BAKOČEVIĆ UZGAJAJA MANGULICE

Kraj bare, raj za mangulice

- Uzgajanje mangulica mi nije prioritet, ali volim da ih imam, održavam i dalje tu neku proizvodnju, mada da tako kažem, na nekom minimumu. One nisu posebno zahtevne, pitome su, mirne, krotke, dobre su majke, dobro doje prasice, nemaju problema sa bolestima – priča Bakočević

Posmatrajući baru Zasavicu i sve češće slušajući priče o mangulicama, **Luka Bakočević** iz Ravnja dobio je želju da nabavi jednu svinju upravo te rase, pa da sam proveri tvrdnje raznih da je meso mangulice mnogo ukusnije od obične svinje.

- Pre desetak godina poželeo sam da nabavim jednu mangulicu za sebe i tako je ta moja priča sa njima i krenula. Uslove za njihov uzgoj imam, a već sam držao obične svinje, pa upitah sam sebe: zašto da ne?, započinje priču Bakočević.

On kaže da je u to vreme potražnja za mangulicama bila dosta veća nego što je to sada slučaj, ali da i dalje ne odustaje od njihovog uzgoja, istina sada u dosta manjem obimu. Koliko je velika potražnja, toliko ih i ima. Trenutno ta brojka se vrti oko deset godišnjeg.

- Obzirom da držim između 50 i 100 svinja, da imam desetak krmača, da se bavim i povrтарstvom uzgajanje mangulica mi nije prioritet, ali volim da ih imam, održavam i dalje tu neku proizvodnju, mada da tako kažem, na nekom minimumu. One nisu posebno zahtevne, pitome su, mirne, krotke, dobre su majke,

Luka Bakočević

do im to im bude dovoljno, ne zahtevaju svakodnevnu brigu.

Mangulice se, prema njegovim rečima, dosta razlikuju od običnih svinja.

- Ko nije probao meso mangulice, on ne zna koja je razlika, onaj ko je probao teško mu je da oduštane od njih i to je istina. Mesu je, pored toga što se zna da je zdravije, zaista i dosta slade, ukusnije, mirisnije, topi se u ustima, jer i one se same dosta zdravije hrane, mahom samo detelinom i kukuruzom, tek ponekad im ubacim soje u hranu. Ono što ih razlikuje od običnih svinja, pored izgleda i ukusa njihovog mesa, jeste i to što je njima potrebno više vremena da dostignu određenu kilažu, pa se u proseku gaje najmanje godinu dana - kaže Bakočević.

Prema njegovim rečima, u poslednje vreme prodaja mangulica ide malo teže, iz razloga jer se pojavio veći broj onih koji se bave njihovom uzgojem, tako da on uzgaja za sopstvene potrebe i za neke stalne mušterije koje od njega kupuju mangulice već nekoliko godina.

- Žao mi je što nije veća potražnja za mangulicama, jer bih sva-

Mangulice

kako se ponovo odlučio na to da počećam proizvodnju, odnosno uzgoj. Uslove za njih imam što je najbitnije, ali trenutno je situacija takva kakva je. Ko zna, možda nekad u budućnosti. Ono što sigurno znam jeste da u mom zamrzivaču svaka-ko će njihovog mesa uvek biti - za-vršava Bakočević.

D.T.

Pojavadrvotočine u voćnjacima

Gusenice se hrane unutrašnjošću stabla i grana i buše hodnike unutar drveta pune 2 godine, a tek treće godine se začaure i tokom leta izleću kao leptiri

Piše: Tatjana Mironović, PSS Zrenjanin

Uvoćnjacima koji se nalaze u urbanim sredinama u blizini šumaraka ili u neposrednoj blizini zapuštenih voćnjaka, na pojedinačnim stablima pojedinih godina nalazimo karakteristična oštećenja od insekata koji se manifestuju izgrženošću unutrašnjih delova stabla i grana i pojavom piljevine na ili u podnožju stabla (ispod nastalog oštećenja - rupe ili pukotine) usled čega dolazi do sušenja delova ili celokupnih voćaka, zavisno od stepena oštećenja sprovodnih sudova stabla. Proizvođači prilikom pregleda voćnjaka uglavnom pažnju obraćaju na vršne delove stabla i pregled krošnje zanemarujući donje delove stabla (bliže površini zemljišta) gde se ovi insekti najčešće ubušuju. Kako su u pitanju veoma krupni insekti koji najveći deo života provode unutar stabala ili i grana, nastale simptome usled njihovog prisustva ili čak i uzdužnog pucanje stabala uzgajivači voća kasno primete - kada su stete već velike.

Insekti koji pričinjavaju ove stete pripadaju grupi ksilofagih insekata. Najčešće nalazimo 2 vrste: drvotočac - *Cossus cossus L.* i granotočac - *Zeuzera pyrina L.* To su polifagne štetočinama koje napadaju veliki broj šumskog drveća ali usled nedostatka hrane nalazimo ih i u voćnjacima.

Uglavnom pričinjavaju slične stete ali ima i razlika:

Granotočac (*Zeuzera pyrina*) napada uglavnom grane i mlada stabla a drvotočac pak već formirana zdrava starija debla. Iako se retko dešava, treba znati da se granotočac u voćnjak može uneti i zaraženim sadnicama.

Nekada se po izgledu piljevine može zaključiti o kojoj vrsti se radi. Boja piljevine granotočca je crvena

kaste boje – to su „kuglice“ slepljene piljevine izmetom koju nalazimo kod ulaznih i izlaznih rupa ili ispod stabla, dok piljevina drvotočca liči na sitnu strugotinu i najčešće viri iz rupa. Boja piljevine kod drvotočca takođe može biti crvenkasta (ako se mlade gusenice hrane korom) do svetlo žute boje (kod starijih gusenica koje izgrizaju srž stabla). Obe prave ovalne rupe a kako su gusenice drvotočca u starijim stadijumima krupnije od granotočca, može se reći da su rupe nastale od drvotočca krupnije iako je to teško proceniti. Kod srvočca, u blizini rupa, vidljiva je obilno prisutna tamno mrka smola.

Morfologija, ciklus razvoja

Odrasle forme su leptiri robustnog tela. Štetne su gusenice koje su takođe veoma krupne u završnim stadijumima.

U našim uslovima imaju imaju dvogodišnji razvoj (kalendarski trogodišnji): gusenice se hrane unutrašnjošću stabla i grana i buše hodnike unutar drveta pune 2 godine, a tek treće godine se začaure i tokom leta izleću kao leptiri.

Cossus cossus L. - drvotočac (vrbotočac) Leptir je smeđe do mrke boje sa belim prugama , veličine do 4 cm (raspona krila do 9 cm). Noći leti a danju se zadržava na deblima sklopjenih krila pripajenih uz koru pa se veoma teško uočava na stablima. Na prednjim krilima ima 3 tamnije mrke cik - cak linije. Zadnja krila su svetlo mrka, sa tamnjim šarama. Gusenica je crvenkaste boje, mesnata, kasnije žučkastog trbuha, veličina 9-10 cm (kod starijih stadijuma).

Leptiri se javljaju od sredine maja do prve polovine avgusta. Nakon

parenja, polažu jaja u grupama (do 50, najčešće 15-20) na prizemni deo stabla u pukotinama kore. Jedna ženka položi do 700 jaja, na prostoru od iznad vrata korena pa sve do visine grudi odraslog čoveka. Nakon 1-2 nedelje iz jaja izlaze gusenice koje se sledeća 2 dana nalaze na površini biljke a tek onda se ubušuju u stablo. Mlade gusenice žive u grupama ispod kore i tu grade zajednički hodnik u kome prezime prvi put. Sledeceg proleća prodire u drvo, gradeći posebne hodnike. Gusenice mlađih larvernih stadijuma buše uzan i kratak hodnik koji se kasnije širi i ide dublje u drvo. U ovim hodnicima prezimljavaju drugi put, a na proleće treće godine nastavljaju da se hrane do kraja maja - početka juna kada se čaure ili u drvetu ili u zemlji.

Hodnici koje pravi ovaj insekt su nepravilni, do 1 metar dugački. U preseku su ovalani i puni crvotočine koja ispada kroz ulazni otvor i lepi se na iscureli biljni sok. Po tome se spolja može lako prepoznati napad ove štetočine. Može se naći veći broj gusenica jednom stablu (do 200 pri jačem napadu) usled čega se stabla suše a grane lome.

Suzbijanje

Suzbijanje je vrlo teško i obuhvata mehaničke i hemijske mere.

MEHANIČKI : Zaražene grane redovno rezati i spaljivati (zajedno sa štetočinom) . Stara zaražena stabla izvaditi i spaliti. Pomoću žice čiji se kraj savije u obliku kuke (žica se gura kroz otvor u hodnik - sve dok se ne stigne do gusenice) treba pokušati izvući gusenicu napolje. Otvor se očisti i u njega stavi komad vate, otrovna tečnost se pomoću pišpete stavlja na vatu i onda se sve zapeći glinom.

Štetočine napadaju veliki broj šumskog drveća ali se nalaze i u voćnjacima

HEMIJSKI: U doba leta leptira donji delovi stabla mogu se prskati sredstvima za zimska prskanja (transkim uljima, žutim uljima).

Kruna se može zaštiti prskanjem fosfornim estrima.

Kvalitet kabaste hrane u obrocima za krave

Piše: Dipl. inž. Aleksandar Repček, PSS Vrbas

Trave (familija Poaceae) i leguminoze (familija Fabaceae) su osnovna kabasta hraniva kojima se hrane krave. U ranim fazama svog razvoja ova kabasta hraniva su izvanredni izvor proteina, minerala, vitamina i drugih hranljivih materijala. Kvalitetna kabasta hrana može da čini i više od 60% suve materije (SM) obroka, u uslovima kada krave konzumiraju 2,5 do 3 kg SM/100 kg telesne mase (TM).

U dobro izbalansiranim obrocima ova hraniva mogu da obezbede veći deo hranljivih materija i energije za krave u laktaciji (Jovanović i sar. 1997).

Kod trave i leguminoza protein je lociran najviše u listu

Kod trave i leguminoza protein je lociran najviše u listu. Leguminoze sadrže više proteina u istom stadijumu razvića. Udeo sirovog proteina u leguminozama varira između 15 i 23% a u travama od 8 do 18% SM (Grubić i sar.2001).

U stablu su zastupljena pretežno vlakna i to u većoj meri kod trave nego kod leguminoza u istoj fazi razvića. Međutim, vlakna su kod trave manje lignificirana nego kod leguminoza, pa su stoga svariljivije i bolje se koriste u organizmu krave. Nasuprot tome, leguminoze imaju veće količine celijskog sadržaja (sočnije su) i u njemu više

Činioci koji utiču na hranljivu vrednost kabastih hraniva

Najvažniji činilac koji utiče na hranljivu vrednost trave i leguminoza jestadijum razvića ili fenofaza razvoja u momentu košenja za ishranu ili konzervisanje. Kako biljka postaje zrelijia tako se smanjuje udeo proteina, energije, kalcijuma i fosfora, a povećava zastupljenost vlakana. Ovo je praćeno i sa povećanjem procenta lignina, koji je nesvariljiv i za životinju nedostupan, usled čega opada energetska vrednost hraniva.

Opadanje hranljive vrednosti trave i leguminoza sa zrelošću nastupa usled smanjenja udela lista, kao svariljivog dela biljke (sa većim udelom proteina), i povećanja udela stabljike kao manje svariljivog dela (sa većim udelom vlakana, posebno lignina). Usled toga se smanjuje energetska vrednost hraniva.

Na hranljivu vrednost kabastih hraniva utiču i drugi činioci. Na primer, mogu da postoje značajne razlike u hemijskom sastavu pojedinih

Leguminoze su sočnije

biljnih vrsta, varijeteta i dr. Zastupljenost proteinata, udeo lista, vlakana, antinutritivnih i toksičnih materijala varira od vrste do vrste.

Posebno košenja biljne čelije nastavlja da dišu. U toku sušenja hraniva dolazi do smanjenja svariljive energije u senu. Kada na pokošen materijal padne kiša to takođe smanjuje udeo rastvorljivih hranljivih materijala u hranivu, a gubi se i deo lista.

Baliranje suviše suvog sena koje je krto i lomljivo može da dovede do značajnih gubitaka lista. Metode spremanja kojima se sušenje

ubrzava, izbegava izloženost kiši i smanjuje gubitak lista, omogućuju dobijanje sene veće hranljive vrednosti.

Pri čuvanju (lagerovanju) sene procenat vlage mora da bude niži od 14%.

Seno koje se lageruje vlažnije gubi hranljivu vrednost usled zagrevanja i kvarenja.

Preterano vlažna silaža može da produži fermentaciju, usled čega se gube rastvorljive hranljive materije. Preterano suva silaža je dobra podloga za razvoj plesni, kvarenje i pregrevanje.

S.P.

BEOGRAD • TRAGOM NEZADOVOLJSTVA MALINARA

Žale se na udruživanje hladnjačara

Vlada Srbije i Ministarstvo poljoprivrede ne mogu da utiču na cenu maline, ali mogu da urede tržište, kaže savetnik ministra poljoprivrede Predrag Lučić i dodaje da se ispituje da li ima monopol i udruživanja hladnjačara.

On je rekao da je na zajedničkom sastanku predstavnika dva ministarstva - poljoprivrede, trgovine, zatim hladnjačara i proizvođača, najviše pritužbi proizvođača bilo na udruživanje hladnjačara.

- Preko nadležnih organa - Komisije za ocenu konkurentnosti već ispitujemo da li ima nedozvoljenog udruživanja i monopola. Nadležni organi kazniće sve koji se bave nedozvoljenim radnjama kada je u pitanju uređenje tržišta", rekao je Lučić gestujući na RTS.

Govoreći o ceni maline koja je trenutno od 120 do 130 dinara, on je rekao da ministarstvo i Vlada Srbije ne mogu da utiču na cenu, ali da mogu da urede tržište i obezbe-

de za sve iste uslove.

Kako kaže došlo je do poremećaja na tržištu, ali ne samo u Srbiji, već i na evropskom i svetskom nivou.

- Pratimo svetske cene malina i sve zainteresovane redovno ćemo obaveštavati preko radne grupe, rekao je on.

Na zamerke proizvođača da hladnjačari uvoze lošiju malinu i mešaju je sa domaćom, kaže da to po zakonu nije zabranjeno, ali da ministarstvo itekako vodi računa o kvalitetu maline i da je ta oblast regulisana kroz dva Pravilnika.

Govoreći o ovogodišnjem rodu maline, on je rekao da je rod smanjen za 20 do 25 odsto i da se sada izvozi mesečno oko 8.000 tona maline, što je na nivou koji je bio prethodnih godina.

Kada je u pitanju drugo voće - višnje, jagode, šljive, kupine, Lučić kaže da proizvođači mogu računati na mnogo višu cenu od prethodnih godina.

S.P.

Ministarstvo i Vlada Srbije ne mogu da utiču na cenu maline (Foto: RTV)

GAZDINSTVA

LEŽIMIR • U POSETI DOMAĆINSTVU MARKA SREMČIĆA

Jagoda isplativija od žita

- Šteta je što ljudi ovde misle krava-mlekara, svinja-klanica, žito-silos, jer od toga nemaju gotovo ništa. Pogotovo oni koji imaju malo zemlje, priča Marko Sremčić

Ležimirac Marko Sremčić je dan je od retkih Fruškogoraca koji na svojoj zemlji pored standardnih ratarskih kultura sadi i jagodu. Kako kaže, poslednjih godina na mitrovačkom Fruškogorju raste broj voćara, ali je zaljubljenika u jagodu jednako malo. I dok ga neki drže za ludog, on uporno, već deset godina, druguje sa jagodama za koje tvrdi da su isplativije od bilo kakvog ratarstva. Pod ovom kulturom ima čitavo jutro, a u planu mu je da proizvodnju proširi.

- Imam strinu jednu koja radi na pijaci. Ona me je uvela u ovaj posao i to tako što me je par puta provedla kroz tezge da vidim kako se cene kreću. Nije mi trebalo mnogo da uvidim da je cena dobra, da računica postoji i da se roba brzo prodaje. Počeo sam lagano, bez prevelikog znanja, na početku sam tome i platio danak, ali već nekoliko godina stvari se odvijaju prilično dobro za mene i moje jagode, priča Sremčić.

Oko jagode, kaže ovaj vredni Ležimirac, ima mnogo posla i možda je upravo to jedan od razloga zbog kojeg se Fruškogorci teško i retko odlučuju za rad sa ovom voćkom. Za razliku od njih, Marko nema problema, pa tako pored njega u poslu sa jagodama su i supruga i tri čerke koje uredno obavljaju sve poslove na pijacama i njivi, za šta bivaju i adekvatno plaćene.

- Jagoda je ove godine, ovog proleća, bila pogodenja snegom

Marko Sremčić

Veliki problem za Marka je činjenica da je u svom poslu usamljen. Tamo gde je proizvođača više, kao što je u Mačvi, pojavila su se udruženja i zadruge preko kojih se lakše dolazi do ruskog tržišta koje je našeg Ležimira još uvek daleko.

- Nemam nikog blizu da bih se mogao udružiti. Kada bi ljudi shvatili da je Fruška gora Bogom dana za jagodu, kada bi krenuli da je rade, bilo bi dobro i za mene i za njih. Šteta je što ljudi ovde misle krava-mlekara, svinja-klanica, žito-silos, jer od toga nemaju gotovo ništa. Pogotovo oni koji imaju malo zemlje. Naša jagoda se u inostranstvu, u Evropi, kreće od šest do osam evra, odličnu cenu ima i frušta, breskve su dobre, imam mlad voćnjak koji treba da da dobar rod, a planiram da sadim i lešnik. Pored toga, radim i uslužno zemlju, nisam se skroz oslobođio ni ratarstva, imam i nešto svinja, pećem uslužno... sve što može da donese neki dinar, nastavlja Marko.

Ležimirski atar, siguran je Sremčić, odličan je za voćarstvo. Zemlja je stalno osušćana i jedini problem predstavlja voda koja je na velikoj dubini. Ova godina, kaže, bila je kišovita i dobra, a kada kiša nema, zalivanje je obavezno. Jagoda je plitkog korena i svu vlagu izvlači iz gornjeg sloja.

- Da bih ja došao do vode treba mi dosta novca. Minimalno oko sedam hiljada evra. Seljaci pričaju da takve stvari mora država da rešava, ali ja sam skeptičan po tom pitanju i državi koja stalno sprovodi ovaku katastrofalnu agrarnu politiku ne verujem puno. Ako godina bude toliko dobra, treba raditi sam, a čekati da neko pomogne i podrži, od toga nema ništa. Subvencije za mehanizaciju se daju ljudima ispod 40 godina, sa idejom da mlađi ostanu na selu. Ja imam 42 godine i troje dece, što znači da me je taj podsticaj zaobišao. A niko ne razmišlja da bi i moja deca ostala na selu ako bi ja mogao da im obezbedim uslove za to. Poljoprivredna penzija je bila i ostala manja od socijalne pomoći, podsticaji su svedeni na minimum,

Isplativije od žita

pa tako sva politika podmlaćivanja sela teško da će dati dobrog rezultata, naglašava Marko.

Na selu, na dedovinu, Sremčić se vratio krajem 1996. Godine na osam jutara zemlje. Od alata je imao ašov i budak. Prvih godina je kijirao dok nije došao do traktora koga je sam opravljao. Kirjanje je nastavljeno, pa je tako u godinama koje su do lazile Marko kupio i prikolicu, plug, a pre izvesnog vremena i traktor. To što je stariji, ne smeta mu, posebno ako se uzme u obzir da je sve kupio za svoj novac, bez kredita, lizinga. Dok su drugi išli na more, kaže, on je čuvao da kupi zemlju.

- Trenutno imam deset hektara obradive zemlje i oko 2.5 hektara pod šumom. Desetak hektara radim

u zakup. Čutim, radim, uredno isplaćujem arendu i ne kajem se što sam došao na selo. Ovde imam svoj mir, radim sebi, svoj sam gazda i samostalno planiram svoje poslove. Politika me ne interesuje, nikome ne verujem, niti mi ko osim voćara koji nikako da se udruže, posebno treba. Vodim računa o sebi i svojoj porodici. Sredom i subotom sam na pijacama, kada jagoda dođe idem u Novi Sad na kvantaš i to su moje putanje. Kada sezona prođe, meni čiste zarade od jagode ostane 75 posto. Zarada je dobra i svima bih preporučio da tamu gde mogu krenu sa jagodom i da batale insistiranje na ratarstvu na koje smo svi nekako naučili, zaključuje Marko.

S. L.

Frušta ima dobru cenu

Ima jutro jagoda

DIVOŠ • U POSETI DOMAĆINSTVU LAZE PETROVIĆA

Zdrava hrana je najbolja hrana

Rad u plasteniku traži stalnu pažnju i veliku posvećenost. Najviše se radi u zoru i pred veče kada je vrućina najmanja. Posao koji radi, Laza voli i upravo ljubav je, smatra, presudna za sve koji u onome što rade žele i da uspeju

Kada je prestao da se bavi zidarstvom, Divošanin **Laza Petrović** (69) rešio je da se posveti novom poslu – plasteničkom uzgajanju povrća i voća. U ovaj posao koji je na Fruškogorju još uvek redak, ušao je pre petanestak godina iz Ijubavi i hobija, a kada je otisao u penziju, prodaja rasade i gotovog proizvoda, paprike, krastavca i paradajza pre svega, postala je odlična dopuna porodičnom budžetu.

Prvi plastenik, kako kaže, dobio je od nečaka iz Svilosa. Bio je to mali metalni objekat od svega sedam metara, dovoljan tek da se u posao uđe. Učio je od iskusnijih u selu, slušao savete i tokom godina proizvodnju je povećavao, baš kao i svoje znanje. Danas ima dva vevača plastenika, a njegovu rasadu i gotove proizvode kupuju Divošani, Calmanci, Mitrovčani, Batajnici i drugi. Neki od njih dolaze u Partizansku ulicu, a nekima Laza robu iznosi na pijacu.

- Imam još i kupus i jagode ja ko lepe. Sledеće godine planiram da povećam zasadu pod jagodom. Moja penzija je mala, svega 11.000 dinara i to nije dovoljno da se preživi. Više sam uplaćivao nego što sam dobio, pa mi sve što od plastenika dobro dođe. Ja nisam naučio da prosim. Vredno sam radio čitav svoj život, pa i danas pošteno radim. Bio sam sirotinjsko dete, rođen sam u Šišatovcu i znam šta je borba. Po-

Laza sa čerkom Snežanom u plasteniku

kušavao sam da dođem i do kredita za „kap po kap“, ali su me odbijali. Niko ne veruje penzioneru, posebno ako taj neće da se bakće sa politikom. Tako je bilo od komunista do danas... gazde su uvek sve dobijale jer su uvek bile blizu vlasti, a miobični ljudi, radnici i poljoprivrednici, došli smo do toga da naše penzije budu manje od socijalne pomoći, kaže Laza.

Rad u plasteniku traži stalnu pažnju i veliku posvećenost. Najviše se radi u zoru i pred veče kada je

vrućina najmanja. Posao koji radi, Laza voli i upravo ljubav je, smatra, presudna za sve koji u onome što rade žele i da uspeju.

- Bez obzira na to kada se najviše radi, ja sam manje-više stalno u plasteniku. Ako nema posla, ja samo prošetam, razgledam, uživam u plodovima svog rada. A radim ručno, kod mene nema mehanike, jer nema ni sredstava, pa je onda sve teže. Ali se ne predajem. Trudim se da dođem do novog tržišta i da kvalitetom držim stare mušterije. Svaka kuća ima svoj dinar, ali potrošači umiru. Obično su rasadu kupovali stariji ljudi koji hoće da rade. Imao sam jednog iz Šida koji je nosio 500 paradajza, ali je on umro. Za njim umro je i jedan stariji iz Mitrovice koji je nosio isto toliko rasade i sada kada njih nema, moram da tražim druge. Mlađi neće da rade, čak ni kada im ja rasađujem. Uzimaju jako malo da bi manje i radili. Radije će i kupiti paradajz nego što će potruditi da sami proizvedu, a ja opet mnogo više volim da gledam kako raste moja biljka, objašnjava Laza.

Svoju rasadu ovaj vredni Divošan prodaje po 25 dinara, a proizvede i po nekoliko hiljada paradajza, paprike, krastavaca. Roba je visokog kvaliteta, a u Lazine plastenike „špric ne ulazi“.

- Rod bude izuzetnog kvaliteta i retko kada mi se desi da nesto „promašim“. Pre par godina sam dobio neko seme paradajza iz Nemačke,

Uživa u svojim biljkama

na slici odlično izgleda, ali čim je krenuo, videlo se da je loš. Počupao sam ga i posejao krastavac. Odlična mi je paprika, babura... po tri stanu u kilogram. Jagode su velike, slatke, ukusne. Ono što valja meni, ja nudim i drugima, ako ne valja meni, neću ni prodavati. Moj plac je mali, bašta je mala, sam radim, pa onda se trudim da proizvodi budu kvalitetni, jer samo to je ono što mogu robu može da pruda, kaže Laza i dodaje: - Bilo bi dobro kada bih nešto mogao i da uštedim, ali teško. Bio sam pre nekako u Novom Sadu i video lepe plastenike, ali odakle meni 12.000 evra da to kupim? Kako šta stigne, ja tako ulažem u nešto drugo. Da li su to pilići, koze, da li je to novo seme ili zečevi, manje je važno. Kod mene svega ima na malo, pa kada se sabere, dovoljno je da se opstane, a i da se nađe lepa zanimacija za penzionerske dane, da se čovek odmori od stresnog života i posveti nečem lepoti.

Imao je svojevremeno Lazar i bravce, pa je čak uspeo da sagradi i tovilište. Posao je išao sve do pre par godina kada je poslednju turu dao gotovo po upola manjoj ceni. Već pet godina, Petrović se svinjama „ne zanima“, a kako kaže, to mu više nikada „neće pasti na pamet“.

- Kod Tita se znalo, ma šta ko pričao. Jasni pariteti, garantovan otkup, pa si ti mogao i da radiš i da se nedaš. Naša zadruha je izdržavala trećinu sela, u njoj su radili ljudi i sa strane, a sada tu nema ništa. Politika je, smatra Laza, uspela da

uništi sve ono što su pošteni ljudi stvarali, pa se ja danas mnogo ne upuštam u političke stvari niti mnogo šta očekujem od države. Ja sam penzioner i držim se svog posla i znanja.

Da bi se u poljoprivredi uspeo, smatra Laza, poljoprivrednici danas moraju da svaštare. Vezivanje za jednu kulturu i jednu sezonu ne može doneti nikakav dobitak.

- Malo rasada, malo gotov proizvod, pa onda zečevi.. sve to sku-pa donosi dobro. Kada bih se vezao samo za jednu stvar, teško da bih uspeo. Zdrava hrana je najbolja, ali je šteta što malo ljudi to shvata i što država još uvek nedovoljno pomaze nas koji se trudimo da zdravo proizvedemo. Gledam kako se daju pare strancima, za fabrike, za radna mesta, a mislim da bi bilo mnogo bolje da te pare daju pod oder-đenim uslovima seljacima. Kada bi meni neko dao pet ili sedam hiljada evra, ja bih na svom imanju čudo napravio. Em bih mogao da upo-slim ljudi, em bi se zdravo hranili, ali kome pričati, kada niko ne sluša. Opet, mislim, oni koji vode politiku dobro znaju šta nas muči i šta se-ljak treba, nije tu neophodna neka posebna priča. Samo je pitanje da li će konačno doći neko ko će to što svi znaju početi da radi kako bi svi-ma bilo bolje. Kako sada stoje stvari, nisam siguran u to, pa zbog toga ja rado i odlazim u svoj plastenik i uživam u svojim biljkama, zaključuje razgovor Laza Petrović.

S. L.

Jagode su velike i ukusne

REČ STRUČNJAKA

Pred žetvu pšenice

Procena koliko je vremena do žetve zavisi od vremenskih prilika

Piše: Dipl. ing. Predrag Marjanski, PSS Zrenjanin

Poizvodna 2016-2017. godina je za pšenicu veoma specifična. Kao retko koje godine se vreme setve pokazalo kao vrlo važan činilac u proizvodnji. Brz ulazak u zimu i dug hladan period bez zimskih padavina uslovio je da kasno zasejana pšenica nikne tek u „proleće“. Samo prvi rokovi setve obećavaju dobar rod, a to je oko 30% posejane pšenice. Oko 40% pšenice koja je posejana krajem oktobra i prvi dana novembra ne obećava visoke prinose, niža je, slabije je bokorila i zato ima manje klasova. Oba ova roka se nalaze u fazi oplod-

nje, nalivanja zrna. Za ovu pšenicu su završene sve mere nege.

Pšenica koja je nikla tek na „proleće“ je sad u fazi početka cvetanja, a to je pravo vreme da se izvrši fungicidni tretman. Sva pšenica je u ovoj godini niža, a ovo se naročito odnosi na kasno poniklu pšenicu.

Do žetve, pšenica treba da prođe fazu oplodnje, formiranja i nalivanja zrna. Do oplodnje dolazi 6-12 časova posle opravšivanja, a 4-5 dana kasnije je formirana klica. Od oplodnje do takozvanog mlečnog stanja treba prosečno 20 dana, a sama mlečna faza traje 10-12 dana. Takozva-

no testasto stanje traje 6-10 dana i za vreme ove faze je najintenzivnije nakupljanje suve materije. Voštana zrelost u našim uslovima najčešće traje 7-8 dana i pšenica na kraju voštane zrelosti ima 20% vlage. U uslovima suše i visokih temperatura može trajati 3-4 dana, a u vlažnim i do 20 dana.

Procena koliko je vremena do žetve zavisi od vremenskih prilika. Optimalne dnevne temperature bi bile do 25°C i tada bi do žetve došlo za 35-40 dana. U slučaju da se dnevne temperature povećaju budu između 25-30 °C i više, tada bi pe-

Samо prvi rokovi setve obećavaju dobar rod

riod do žetve mogao biti skraćen na 20-25 dana. Dužina perioda nalivanja zrna je u direktnoj korelaciji sa visinom prinosa i zato nam ostaje

da se nadamo da neće doći do perioda sa visokim temperaturama i da će bar ovaj period biti povoljan za razvoj pšenice.

ČORTANOVCI • SA PORODIČNE FARME SLAVKA PEJČIĆA

Radni dan traje 32 sata

- Ovaj posao nije ni malo lak jer se radi danonoćno, uvek ima nešto što mora da se pripremi. Nekada moram i noću da dežuram, ukoliko se krava teli ili slično. Nemaš bukvalno nijednog slobodnog sata jer moraš u isto vreme da ih nahranиш, pomuzeš i sve ono što je neophodno oko stoke - objašnjava Slavko

Poljoprivrednik iz Čortanovaca **Slavko Pejčić** se više od 40 godina bavi stočarstvom, pre svega uzgojem muznih krava i proizvodnjom mleka. Kako kaže, reč je o porodičnom biznisu u koji su uključeni svi članovi njegove porodice. Na svom gospodinstvu ima oko 50 grla, od toga 28 muznih krava. Porodična tradicija godinama se neguje u njegovoj porodici, tako da danas imaju nešto više od 80 hektara zemljišta, što u njihovom vlasništvu što u zakupu na kom uzgajaju standardne ratarske kulture, pre svega za ishranu stoke.

- U početku smo supruga i ja pravili sir. Kasnije smo proširili farmu i prešli na otkup mleka tako da se biznis se tokom godina postepeno razvijao. Uzgajamo, pre svega, poljoprivredne kulture koje su nam značajne za ishranu stoke, a to su lucerka, silačni kukuruz, stočni grašak, zatim ječam, suncokret i soju. Moram da istaknem da je zemlja u Čortanovcima prilično lošeg kvaliteta, reč je o trećoj i četvrtoj

Slavko Pejčić,
poljoprivrednik

klasi zemljišta. Mi plaćamo skuplji zakup, zato što se radi proseč na teritoriji cele opštine Indija i to nam je otežavajuća okolnost. Oko naših atara se nalaze šume, bregovi, brda i nagibi pod uglov od 45 stepeni i to nam dosta otežava posao. Ima zemljišta čija cena nije realna, jer ne mogu prinositi u Čortanovcima kao u Sasama, gde je zemljište daleko boljeg kvaliteta - kaže ovaj poljoprivrednik.

- Ovaj posao nije ni malo lak jer se radi danonoćno, uvek ima nešto što mora da se pripremi. Nekada moram i noću da dežuram, ukoliko se krava teli ili slično. Nemaš bukvalno nijednog slobodnog sata jer moraš u isto vreme da ih nahranиш, pomuzeš i sve ono što je neophodno oko stoke.

Ove godine je, kako navodi, cena mleka izuzetno niska i kreće se oko 30 dinara. Srećom, pronašli su dobru firmu koja se bavi otkupom, pa sada nemaju problem sa naplatom, kao što je bio slučaj prethodnih godina.

- Imam ukupno 50 goveda od čega je 28 muznih krava koje daju

Imaju oko 50 grla

dnevni prinos od oko 400 litara. U posao su uključeni svi, od supruge, sina i snaje tako da je ovo pravi porodični biznis od kojeg živimo - privaća on i kaže da u poljoprivredi ima više troškova nego dobiti.

- Ulaganja su ogromna, ne smemo da razmišljamo o tome koliki su ulozi i kolika je dobit. Radimo stalno i računamo da će jednog dana biti bolje - kaže ovaj poljoprivrednik.

- Uzimao sam razne kredite i podsticaje, pa bez toga je bilo nemoguće opstati i finansirati posao. Moram da kupujem hranu za stoku, premikse, naftu, ulje, setveni materijal, da održavam mehanizaciju a bez novca je sve to nemoguće. Uvek ima nekih ulaganja.

Kada je reč o isplativosti, Slavko kaže da se vrti oko pozitivne nule, nema velikog profitra.

- Za sada nemamo planove za proširenje posla jer nema velike perspektive u trenutnoj situaciji u poljoprivredi. Na kraju razgovora Slavko kaže da iako je reč o konstantnom mukotrpnom radu, nadjaju se da će ipak biti bolje. Poljoprivreda je naša osnovna delatnost i naš jedini način života - poručuje Slavko.

M. Balabanović

VOGANJ • JOVA MATIĆ MAJSTOR ZA PROIZVODNU SLASNIH LUBENICA

Lubenica čuvena do Zlatibora

Uzorni poljoprivredni proizvođač iz Vognja **Jova Matić**, obrađuje 40 jutara zemlje. U sve poslove uključena je porodica, pa tako svoje obaveze imaju njegova supruga i sin, a ovaj domaćin poseduje svu potrebnu mehanizaciju za savremenu poljoprivrednu proizvodnju, od kombajna, velikih traktora, raznih priključnih mašina. Uspešno se bavi ratarskom i povrtarskom proizvodnjom, kao i stočarstvom. Ove godine na 30-tak jutara, zasejao je pšenicu, kukuruz, soju, ječam i tritikal i kako kaže kulture trenutno dobro izgledaju. Ono što sada ne bi odgovaralo biljkama, govori, jesu visoke temperature vazduha, a kiša bi bila dobradoša. Matić je do nedavno u tovu držao po 10-tak krmača i nazimica i oko 80 prasadi, ali nije bio zadovoljan i sada se opredelio za tov bikova. Trenutno u oboru ima 24 bikova, koje će isporučiti klanici „Nedeljković“. Ali ono po čemu je nadaleko poznat Jova Matić, jeste bostan, koji uzgaja 30 godina neprekidno, a njegova supruga **Mara**, nekoliko godina za redom je osvajala zlatne medalje Novosadskog sajma za kvalitet u proizvodnji bostana.

- Povrtarske kulture imam na 10 jutara. Ove godine sam zasejao 3 jutra lubenica i pola jutra dinja. Za celokupnu povrtarsku proizvodnju koristim sisteme za navodnjavanje, jer se bez toga ne isplati ozbiljno prihvatanje ovog posla. Pored bostana imam površine pod krompirom, kariolom, kupusom, paradajzom, lukom. Ono što je za bostan najbitnije jeste bacanje stajnjaka i dodavanje vodotopivih đubriva sistemom kap po kap. Uvek gde sejemo lubenice zaoravamo stajnjak, jer

Jova Matić

inače nema ni lubenice, ni kvalitet. Veštačka đubriva su jako loša. Ljudi stavljuju ureu kroz kap po kap i dobiju velike, krupne lubenice, ali one nemaju tu potrebnu slast i kvalitet i prosto budu žilave. Desi se meni ponekad da ostanem bez lubenice, pa moram da uzmem negde tonude dok ne dođe moja lubenica i mušterija tačno zna i odmah mi kaže - Ovo nije tvoja lubenica. U ovoj fazi najvažnije za bostan je da ima sunca i da budu tople noći kako bi mogao neprekidno da raste.

U Vognju oko 12 domaćinstava godinama uzgaja bostan. Bilo je i onih koji su u priču oko bostana ušli noseći se jedino mišlju o lakoj i velikoj zaradi, ali su takvi brzo i odustali.

- Od bostana nikada nisam odustao i svake godine ga sejem. Ti koji su odustali shvatili su da su potreb-

na velika ulaganja i ručni rad. Malo je kod bostana mašinskog posla i veliki deo se obavlja ručno. U mojoj proizvodnji sam uložio oko 1.000 evra po jutru, a očekujem rod od 4 vagona po jutru. Sejao sam sorte „Vasko“, „Kostalešen“ i crnu „Nostalgiju“.

Ovaj proizvođač primenjuje punu agrotehniku i zaštitu lubenica od bolesti koje su česte kada su vremeske prilike promenljive. Rasad godinama sam proizvodi, a ukupan rod plasira gotovo 25 godina na Zlatibor.

- U nekih 12-15 tura u dva meseca, plasiram tamo kompletan rod. Tako u etapama i sejem. Jedno jutro ranije, drugo kasnije, a treće je sejanac. Na Zlatiboru imam svoje prodajno mesto, ljudi me odavno poznaju i nemam nikakav problem sa prodajom. Ono što je meni uvek bilo najbitnije, jeste kvalitet mojih lubenica a ne količina. Trudim se da kvalitet bude na prvom mestu. Moram imati slast, a lubenica od 8 do 10 kilograma je najlepša lubenica.

Korzo osmeš Jova govori da mušterije sa Zlatibora jedva čekaju da on sa svojim slatkim tovarom stigne i priznaju mu da nema sladih, ukušnijih i lepših lubenica, nego njegovih iz Srema.

- To je već staro pravilo. Ne mogu da dočekaju da se naših lubenica najedu. Mnogi mi kažu da lubenice nisu ni jeli dok se mi tamo nismo pojavili. Lubenice iz Grčke i druge iz uvoza, zaista nisu kvaliteta kao one naše. Garantujem da su te lubenice iz uvoza drugo, treće kolo i ne mogu da se mere sa našom lubenicom. Ja u prvo kolo ulažem i najveća očekivanja, dok drugo kolo lubenica ima izgled i veličinu, ali nema tu slast.

Biće lubenica

Vrsni proizvođač lubenica priznaje da su u Sremu najjači proizvođači bostana u Dobrincima a potom u Platičevu, mada kaže da su Dobrinci postali mesto u kome se okupljaju proizvođači koji lubenice donose na prodaju kamionima i iz Kraljevaca, Pećinaca i drugih mesta. Kad je reč o ceni Jova kaže da je lubenici cena visoka samo na početku i na kraju sezone.

- Prvi par dana bude dobra cena, a onda usledi drastičan pad, da bi na kraju opet cena bila mnogo viša. Svi sada rano proizvode bostan i uz primenu agrotehnike, folija, sistema kap po kap, pokrivanja agrilom ili najlonom, lubenica rano stigne a brzo prođe. Onaj ko ostane zadnji na kraju, taj uspe da zaradi neki novac.

Jova Matić kvalitetom svojih lubenica, odavno je ove brige prebrinuo. Kupci znaju šta od njega kupuju i vraćaju mu se svake godine.

Težak rad na kraju se isplati i dok se mušterije na Zlatiboru tokom leta budu sladile njegovim lubenicama, sa slatkim osmehom na licu kada prođe sezona moći će i Jova da u svom Sremu, nakrivi šešir. I treba, zaradio je.

M. Ninković

Једини у Срему, радио народне muzike

Ćurke i način njihovog uzgoja

Piše: prof. dr Milić Miroljub

Ćurka je velika ptica iz roda Meleagris, porijeklom iz Sjeverne Amerike. Ćurke su prepoznatljive po kožnim izraslinama koje vise preko kljuna. Ženka ćurka je manja od mužjaka (ćurana), i mnogo manje obojena. Raspon krila im je 1,5-1,8 metar. Vrlo su otporne domaće ptice te im, kad su odrasle, vremenske nepogode tako reći ne škode. S druge strane, čurići su veoma osjetljivi, mnogo osjetljiviji i od svih ostalih vrsta udomaćenih ptica. Prvi pokušaji unošenja divlje ćurke u Evropu se vezuju za godinu 1880., kada su matična jata ispuštena u prostor šumske uprave Graffeneg u Austriji. Kasnije je to ponovljeno i u Mađarskoj, kao i u lovištima Slovačke i Češke. Poznate su među živinom kao najbolji i najveći proizvođači najkvalitetnijeg mesa. Curake se gaje zbog mesa koje sadrži veliki procenat belančevina (30 - 34%). Mesa takođe, sadrži sve esencijalne aminokiseline neophodne ljudskom organizmu, veliki procenat vitamina B, a mali procenat masti, zbog čega je veoma pogodno za savremenu dijetetsku ishranu. Svaka napačna u mlađim čurićima može izazvati velika uginuća. Ta osjetljivost traje do tzv. "bobanja", koje obično dolazi kad je čurićima oko 8 nedelja starosti. Tada čurići izgube na glavi perje i dobiju za čurke karakteristične crvene, bele i plave bobice od kože. Otad su kasnije ćurke vrlo otporne i mogu se puštati na pašu bez ikakve brige ako nađe nepogoda s kišom.

Gde se drže ćurke

Ćurka je vrlo pogodna ptica za držanje na slobodnu prostoru. Načito joj odgovaraju pašnjaci i livade. Tu marljivo traži i vrlo spretno lovi razne insekte. Travom se manje hrani, a više semenjem još u nezrelem stanju. Gde postoje takvi uslovi, ćurke su vrlo rentabilne, jer ih uz povoljnu pašu treba veoma malo prihranjivati zrnjem. S obzirom na osjetljivost malih čurića do starosti od 2 meseca, danas se sve više drže čurići do te starosti pod veštačkim uslovima u zatvorenom prostoru, a na pašu se puštaju kada su starosti od 2 meseca, ili se daje nastavlja sa tovom u objektima sa izbalansiranim hranom gde se ostvaruju visoki prirasti. S obzirom na kvalitetu mesa i naročito razvijen grudni mišić, ćurka postaje sve traženija roba na tržištu. Mogućnost za to postoji jer, iako čurke pojedinačno snesu relativno mali broj jaja, nošenje se protegne na 6-8 mjeseci u godini, pa ako se jača skupljaju u tom vremenu, imamo stalno jaja za nasada, prema tome, i utovljenih čurića za tržište.

Razmnožavanje ćuraka

Ćurke se razmnožavaju pomoću jaja, koja moraju biti oplođena da bi se iz njih razvio embrion. Ako se čurići legu prirodnim načinom, onda se pod ćurku stavlja 15 do 19 jaja, a ako se upotrebljava kvočka-kokoška za leženje čurića, onda se stavlja 9 do 11 jaja. Ćurka leži na jajima prosečno 28 dana. Za nasad treba uzimati jaja stara do 7 dana, a može i do 14 dana. Za leženje čurećih jaja postoje specijalni veliki inkubatori. Jaja sa farme dopremaju se u inkubatorsku stanicu, gde se najpre izvrši fumigacija jaja, a zatim se ona prebacuju u prostoriju za čuvanje jaja na temperaturi od 15 do 18°C i relativnoj vlažnosti vazduha oko 80%. Pre ulaganja, jaja iz ove prostorije prebacuju se u prostoriju za predgrijanje temperature oko 26 °C i tu ostaju oko 6 sati. U inkubatoru se jaja okreću svaka 2 sata. U višeslojnim inkubatorima temperatura iznosi 37,6 °C, a relativna vlažnost vazduha oko 60%. U inkubatoru ostaju do 25 dana kada se prebacuju u izležionik. Prosvetljivanje jaja obično se vrši 10. ili 11. dana inkubacije, a može još jedanput i do 25. dana prilikom prebacivanja jaja u izležionik. U izležioniku se jaja više ne okreću, a temperatura je skoro ista kao i u inkubatoru, a relativna vlažnost vazduha je znatno veća i iznosi od 85 do 90%. Kljuvanje čurećih jaja počinje 26. dana da bi se završilo 28. dana, kada se čurići vade iz izležionika i smeštaju u prostoriju za prijem malih čurića. Ćurići se mogu gajiti na dva načina: prirodno i veštački. U sezonskoj proizvodnji ćuraka najbolje vreme za leženje, porast i proizvodnju priplodnog materijala jeste proljeće. Međutim, u industrijskoj proizvodnji leženje i odgajivanje čurića vrši se tokom cele godine. U odgajivanju podmlatka ćuraka najkritičniji period je od momenta izvođenja pa sve dok im ne izbiju bobice po golinu dijelovima glave i vrata, a to biva u uzrastu od 7 do 9 nedelja. Kada se prebajaju čurići su najotporniji među domaćom živinom. Ćurići se moraju odgajivati odvojeno od starijih čurića i odraslih ćuraka.

Izgled objekta i uslovi za gajenje

Prostorija za gajenje ćuraka treba da je najmanje na oko 2 dana pre dolaska čurića spremna za prijem, a to znači: da je temeljno očišćena, oprana i dezinfikovana, da je u nju smještena sva potrebna oprema i da je zagrejana na oko 20 °C. Veštačke kvočke treba da su isprobane i uključene na oko 24 sata pre dolaska čurića i da je ispod njih postignuta temperatura oko 36 – 38 °C. Takođe

se hrana, pre unošenja čurića, stavi u male hranilice ili uloške za jaja. Nekoliko časova pre toga sipa se i voda u pojilice za male ćurke. Do 14-nedeljnog uzrasta zajedno se gaje muška i ženska grla, a posle toga mužjaci se gaje odvojeno. Do trećeg meseca uzrasta obično se drži oko pet grla po m2 poda. Od 13. pa do 28. nedelje ženskih grla po m2 poda može biti tri a muških dva. Od tada pa do kraja gaje se dve ćurke po m2 poda. U prvim danima života čurića posebnu pažnju treba posvetiti temperaturi. U to vreme oni uzimaju relativno malo hrane, ali imaju potrebu za većom temperaturom. Prvih nekoliko dana temperatura ispod veštačke kvočke, zapravo u prostoriji, treba da je između 36 i 38 °C. Sa porastom čurića temperatura se postepeno smanjuje, obično oko 3 °C nedeljno, tako da krajem šeste nedelje spadne na oko 21 °C, kada se obično i prekida zagrevanje. Pošto čurići u prvim danima života slabije vide, potrebitno je da su pojilice i hranilice dobro osvetljene. Prvih dana na pod se stavlja oko 80 čurića na m2 poda, a nešto kasnije oko 50 grla. Prvih 10 dana potreban je stalni nadzor nad čurićima, a posebno nad izvorima topote, jer je prehlada u tim danima za veliki broj čurića smrtonosna. Takođe treba obratiti pažnju na slabije čuriće koji manje uzimaju hranu i vodu, obično se izdvajaju u stranu i posle nekoliko dana uginu. Njima treba pomoći da se što pre nauče i sposobne da uzimaju hranu i vodu. Takođe su čurići veoma osjetljivi i na vlagu, pa je neophodno da imaju dobru i uvek suvu prostirku na kojoj borave. Trajanje i jačina osvetljjenja takođe imaju važnu ulogu u odgajivanju podmlatka ćuraka.

Trajanje osvetljena ne treba povećavati u toku porasta podmlatka, niti smanjiti u periodu nošenja. Jačina osvetljjenja je u početku odgajivanja oko 3 vata na m2 poda, a kasnije se postepeno smanjuje na 1 do 1,5 vat na m2 poda. Za uspešno odgajivanje čurića takođe je važno da se obezbedi odgovarajuća hrana bogata belančevinama (oko 26 do 28%), kao i dovoljno hranidbenog prostora za sve čuriće, kao i prostor za pojilice. Hranidbeni prostor za čuriće do osme nedelje računa se oko 8 cm po grlu, od 8. do 18. nedelje oko 16 cm, a posle toga do kraja odgajivanja 20 cm po grlu. Voda za čuriće treba da je stalno dostupna, a posebno u prvim danima života. Od prvog dana pa do kraja 2. meseca računati oko 3 cm pojdbenog prostora po grlu, od 2. meseca pa do 18. nedelje oko 4 cm po grlu, a posle toga do kraja odgajivanja, oko 5 cm. Ako postoji mogućnost da se čurići iz odgajivačnice puštaju u ispuš, treba ih puštati samo kada je vreme lepo, toplo i suvo. Pošto su osjetljivi na jako sunce, neophodno im je obezbediti potrebnu hladovinu, bilo zasadjenim drvećem ili raznim nadstrešnicama. Ćurići u uzrastu nakon dva meseca menjaju svoje stečene navike i drugačije se ponašaju prema uslovima života u intenzivnom uzgoju nego pilići. Neophodno je ograničiti veličinu svakog jata podmlatka na 250 do 500 grla. Posle dva meseca uzrasta mladi čurići su već dobro obrazili perjem i završili bobanje, pa dobro podnose kiše i hladnoću, tako da se mogu lako držati u otvorenim objektima, ispod nastrešnica, na otvorenom, ali ogradićenim ispuštim. Objekti za podmlatak ove kategorije obično su u vidu velikih hala, čija širina najčešće iznosi 12 – 14 metara, a dužina je proizvoljna – prema obimu i organizaciji proizvodnje. Ovi objekti mogu biti sa ispuštom, ili bez njega. Broj grla na m2 podne površine kreće se od 3 do 4 grla – u zavisnosti od tipa hibrida i da li postoji ispuš ili ne. Takođe postoje i objekti za privremeni smeštaj radi korišćenja paše i to su najčešće nadstrešnice. Ograđuju se jedino u slučaju opasnosti od štetnočina. Ukoliko postoji ograda sedala nisu potrebna, a ako ove nema, onda su sedala obavezna. Sedala se prave od drvenih oblica 5 – 6 x 5 -6 cm, a postavljaju se na visini oko 1 m, sa međusobnim razmakom oko 30 cm. Na jedan duži metar sedala računa se oko 4 grla. Broj grla u ovim privremenim objektima iznosi oko 8 na m2 poda. Za privremeni smeštaj ćuraka na paši mogu se koristiti samo sedala ili samo ograda od pruća, dasaka i tome slično, ali samo za nočni smeštaj. U intenzivnoj proizvodnji ipak je neophodno kontrolisanje ambijenta u pogledu svetlosti i ventilacije, radi regulisanja početka i intenziteta nosivosti prirodne sezone nošenja i za tu svrhu se moraju imati objekti bez prozora.

Ishrana

Ishrana podmlatka ćuraka u svim objektima bez ispušta mora da bude veoma kvalitetna, čurići se hrane po volji, a moraju da se koriste kompletne brašnaste ili peletirane smeše za podmladak ćuraka u porastu. Metabolička energija KJ u kg hrane kod čurića kreće se od 11700 do 13400. Ukoliko se grla drže na paši, u početku im se daju iste smeše, i to prvi dana više puta dok se čurići ne naviknu na korišćenje paše. Kasnije se smeša postepeno zamjenjuje zrnatim smesama (kukuruz, ječam, sirovak, suncokret i slično). Pri tom treba voditi računa da li paša obezbeđuje dovoljne količine belančevina, minerala i vitamina, pa prema situaciji sastaviti i davati čurićima obrok kao dopunu hrane onolik put koliko je to potrebno, a najčešće samo uveče. Na paši osim trave ima i dovoljno raznih insekata koji su za njih odlična hrana, tako da čurići brzo rastu i njihovo gajenje je veoma rentabilno. Najbolje je ako se paša koristi pregonski. Na hektar dobrog pašnjaka treba računati oko 150 – 200 grla. Pošto se u toku porasta hranidbeni zahtevi mešaju po pitanju proteina i energije, potrebitno je u toku tova koristiti četiri do pet različitih potpunih smeša. Prva smeša je brašnasta ili je u obliku finih mrvica tzv. loma, dok su ostale četiri smeše peletirane. Pelete treba da su uniformnog oblika i veličine, prečnika 4-5 mm. Ćurići se hrane po volji, odnosno, potrebitno im je obezbediti da hrani uvek imaju na raspolaganju. Potrebitne smeše su bazirane na kukuruzu i sojinoj sačmi, kao osnovnim mikrokomponentama. Takođe, već je naglašeno da je u ishrani ćuraka potrebno obezbediti i određen procenat proteina animalnog porekla, što se obično ispunjava uključivanjem ribljeg brašna. Učešće ribljeg brašna mora da bude adekvatno izbalansirano. U početnim smešama, ideo ribljeg brašna može da se kreće između 7-10%, ali kako to odmiče ideo se smanjuje na 2-5%, kako bi se izbegao problem pojave mirisa mesa ćuraka na ribu, a i potrebe u animalnim proteinima se smanjuju. U smeše je moguće uključiti i neka druga hraniva, kao što su ovas, suncokretova sačma, stočni kvasac, sojin griz, kukuruzni gluten, lucerkino brašno, pšenične mekinje i drugo, ali u ograničenom procentu i uz obavezno plavilno balansiranje i ostalim upotrebljenim hranivima. Preporuka je da se koriste smeše renomiranih fabrika stočne hrane, jer one uglavnom garantuju neophodan hemijski i mikrobiološki kvalitet. Obezbeđenje vode je, takođe, veoma važan deo ove tehnologije. Voda treba da je uvek na raspolaganju čurićima, pri čemu je neophodno da je čista, odnosno, hemijski i bakteriološki ispravna. U vodu se može, preventivno, staviti blagi dezifijens ili vitaminski preparat.

AGRARNE REFORME JUĆE, DANAS I SUTRA (3)

Reforme, pečat vlastodržca

Iako srpski veleposednici danas imaju znatno veće posede od onih pre Drugog svetskog rata, i u odnosu na današnje prosečne seljake koji predstavljaju i neki srednji sloj društva, ukupne njive koje oni poseduju i obradjuju, nemaju velikog značaja u odnosu na ukupno vlasništvo, ako se pogleda ukupna veličina ove najveće fabrike pod otvorenim nebom u Srbiji

Piše: Branislav Gulan

Krupne promene u agrarnoj strukturi u Srbiji (i Jugoslaviji) neposredno prate sve druge krupne promene koje se dešavaju u širem društvu. U poslednjih stotinak godina pokazalo se da su t.zv. agrarne reforme, kao najsloženije, najobuhvatnije i najkrupnije mere agrarne politike kojima država planski menja zatečenu agrarnu strukturu i usaglašava je sa političkim i ekonomskim interesima vodećih društvenih slojeva i proklamovanim (ili latentnim) ciljevima društvenog razvoja - i u Srbiji dolazile odmah i neposredno posle krupnih političkih promena kao što su svetski ratovi, stvaranje novih i razaranje starih državnih oblika i političkih režima. Svaka od tih agrarnih reformi bila je izraz uslova u kojima je sprovođena, a zajedničko im je da su sve one više nosile pečat vlastodržaca i političkih režima koji su ih sprovodili nego što su udovoljavale proklamovanim ciljevima i stvarnim ekonomskim i socijalnim potrebama poljoprivrednika i šireg društva kojima su opravdavane. Sve agrarne reforme su uvek imale više političku (socijalnu i nacionalnu) nego ekonomsku motivaciju.

Kolonizacija, koja je pratila agrarnu reformu, bila je druga strana ovog značajnog zasećanja u agrarnu strukturu zatečenu po završetku Drugog svetskog rata koji su, na sebi svojstven način, preduzele nove socijalističke vlasti. Postojala je stvarna potreba za masovnim i planskim preseljavanjem seljaštva iz pasivnijih planinskih krajeva sa agrarnom prenaseljenosti u plodnije ravničarske predele gde je bilo oduvek više slobodne zemlje, a naročito nakon njenog napuštanja od strane ranije kolonizovanih Nemača i drugih koji su se sklanjali posle sloma nacističkih okupatora. Ovaj delikatan zadatak morao se sprovoditi zajedno sa agrarnom reformom, jer je kolonizacija podrazumevala dodelu kuća i imanja preseljenim porodicama i licima, a takva mogućnost (i stvarna i pravna) ukazuje se baš u vreme reforme agrarnih odnosa.

Veleposednici praznih staja

U vreme kada stočarstvo Srbije nestaje, jer je višedesenijski godišnji pad dva do tri odsto i u 2015. godini, punih staja kod veleposednika u Srbiji danas - nema! Kada bi etvorica najvećih s posedom koju obradjuju od oko 100.000 hektara, po svakom hektaru imali samo po jedno uslovno grlo rogate stoke (sad u Srbiji imamo 0,30 grla po hektaru), rešio bi se problem srpske poljoprivrede. Jer, samo kod domaćih veleposednika to bi bilo gotovo 100.000 grla u stajama. Baš toliko nam i treba kako bi ispunili kvotu izvoza „bebi bifa“ u EU. Jer, već dve decenije imamo dozvolu za godišnji izvoz od 8.875 tona. Međutim, u Srbiji nema junadi, tek između 15.000 i 20.000 hiljada pa ni „bebi bifa“ za izvoz. Pre tri godine izvezeno je manje od 600 tona... Nije ga bilo više. Prethodnih godina smo dostizali smo izvoz najviše do 2.000 tona godišnje. Međutim, i to je malo. Jer, primera radi, recimo 1990. godine iz SFRJ je izvezemo u svet čak 50.000 tona „bebi bifa“. Od tога je sa današnjih prostora Srbije godišnje otpremano čak 30.000 to-

na! Tada se meso izvozilo za SAD, (šunka u konzervama je išla za američku vojsku) i za taj novac su, recimo, kupljeni „lejland“ autobusi za Beograd i stiglo je mnogo investicija. Danas nema stoke, nema mesa, a strane direktnе investicije, koje željno očekuje svaka vlast, su 2014. godine bile tek 1,2 milijarde dolara, a psolednje dve godine prema podacima aktuelnih vlasti su bile po 1,8 milijardi doalra. Međutim, u agrar je od SDI od 2000. Godien godišnje odlaziulo od 0,6 do 1,7 odsto, stoje nedovoljn0!

Dakle, u vreme kada je u Srbiji potpuno praznih 50.000 kuća i u još oko 150.000 niko ne živi, to znači da je prazno isto toliko staja i oboara za tov stoke. Tako je Srbija od izvoznika mesa već postala njegov uvoznički. To joj je pre nekoliko godina predvidela i Svetska organizacija za hranu FAO. Kada bi se prazne staje i oboari za tov napunili, bilo bi mesa i za izvoz. Sad ga moramo uvoziti. Samo u 2014. godini u Srbiju je uvezeno 18.000 tona mesa, 347.000 živilih topljenika i 35.000 tona mesa treće kategorije... Tako je bilo i godinu dana kasnije. Danas se u Srbiji proizvodi godišnje do 400.000 tona mesa i troši po stanovniku godišnje manje od 40 kilograma. Koliko je to manje nego samo pre dve i po decenije najbolji podatak je činjenica da se pre dve i po decenije (1990. godine) proizvodilo 650.000 tona godišnje i trošilo 65 kilograma po stanovniku.

Dakle, na 5,1 miliona hektara u Srbiji, od čega je 4,1 miliona hektara, bavimo se uglavnom ekstenzivnom proizvodnjom. Najbolji dokaz je poslednji popis iz koga se vidi da se u Srbiji obradjuje tek 3.355.859 hektara zemljišta. Inače, u Srbiji po popisu ima 631.122 poljoprivrednih gazdinstava. Od toga je 628.555 porodičnih domaćinstava i 2.567 (ili 0,4 odsto) gazdinstava pravnih lica i preduzetnika. Prosečna njiva u Srbiji zauzima oko 4,5 hektara zemljišta. Iako srpski veleposednici danas imaju znatno veće posede od onih pre Drugog svetskog rata, i u odnosu na današnje prosečne seljake koji predstavljaju i neki srednji sloj društva, ukupne njive koje oni poseduju, ali i obradjuju (jer to rade i na bivšom društvenim posedima, ali i njivama koje se uzimaju u zakup) nemaju velikog značaja u odnosu na ukupno vlasništvo, ako se pogleda ukupna veličina ove najveće fabrike pod otvorenim nebom u Srbiji.

Na postojećim površinama se užgaja 908.990 goveda, 3.403.288 svinja, 1.729.278 ovaca, 235.576 koza, 26.627.308 živine i 673.651 pčelinje društvo. Od mehanizacije utvrđeno je da gazdinstva poseduju 408.734 dvoosovinskih traktora i oko 25.000 kombajna. Sve ta mehanizacija je davno bila punoletna, danas u proseku je stara oko 25 godina! Obnavlja se tako što uvozimo polovnu mehanizaciju iz Evropske unije. Jedino veleposednici oni sa više hiljada hektara kupuju nove traktore, kombajne i ostalu mehanizaciju. To pokazuju i podaci o uvozu polovne mehanizacije koji se iznose u Privrednoj komorbi Srbije. Ali, to je malo ako se uzme u obzir da ima 630.000 poljoprivrednih domaćinstava, ili kako se moderno kaže, gazdinstava u Srbiji. Brigu o razvoju agrara Srbije na republičkog nivou vodi više od 30 institucija. KaKa-

kva je to briga najbolji podataka je da je stoap rata za psoeldnje dve i po decenije samo 0,4 odsto!

Nova razvojna filozofija

Ruralni razvoj i ruralno preduzetništvo predstavljaju novu razvojnu filozofiju agrobiznisa u Evropskoj uniji. Reč je o novom konceptu društveno-ekonomskog razvoja, koji je razrađen u teoriji i praktici razvijenih zemalja. U Srbiji na žalost do sada nije postojala konzistentna i dugoročna politika ruralnog, kao ni razvoja preduzetništva, a tek se sad se u praksi stvara dugoročna strategija ruralnog razvoja. Sastavni deo će biti i ruralno preduzetništvo kao moderan sistem privređivanja i održivog razvoja i modela multifunkcionalne poljoprivrede. Dakle, radi se o modelu privređivanja koji je vezan za poljoprivredu i „oko poljoprivrede“. Zato je multifunkcionalnost ključna reč nove agrarne i ruralne politike kod nas, pošto je Srbija izrazito ruralna zemlja.

U agroekonomskoj teoriji ne postoji jedna standardna, univerzalna definicija ruralnosti. Kod definisanja ruralnog u razvijenim zemljama preporučuju se mnogi indikatori. U nerazvijenim zemljama još uvek se ruralno tretira sa negativnom konotacijom, u smislu suprotstavljanja urbanom. Međutim, u agrarnoj ekonomiji razvijenih zemalja postoji novi koncept ruralne ekonomije koja predstavlja kompleks seoskih ekonomskih aktivnosti (primarna poljoprivreda, prerađivačka industrija, ruderstvo, šumarstvo, turizam, zanatstvo, uređenje prostora, rekreativne i ekološke aktivnosti...). To znači, ruralni razvoj se definisce kao integralna, teritorijalno zaokružena, seoska privreda, koju čini skup međusobno povezanih privrednih delatnosti. I još nešto: u razvijenim zemljama prisutna je tendencija odvajanja ruralne politike od agrarne, kao zasebnih segmenta ekonomskih politika. Preduzetništvo se u savremenoj ekonomiji smatra četvrtim faktorom društvene reprodukcije - poređ zemlje, rada i kapitala. Ideja agrarnog preduzetništva javlja se sedamdesetih godina prošlog veka u Evropskoj ekonomskoj zajednici, da bi bila posebno podržana devetdesetih godina XX veka u EU.

Ruralna razvojna strategija EU sadrži sledeće komponente: podi-

zanje lokalnih potencijala, osmišljavanje regionalnog koncepta, pristup „od dna ka vrhu“, decentralizaciju, integraciju i multisektorski pristup, horizontalno povezivanje i stvaranje mreže između javnih i privatnih partnera. Sociokulturna dimenzija razvoja uključuje poljoprivredu kao ključnu delatnost u planiranju regionalnog prosperiteta. Kroz nju treba da se očuva kulturna baština i tradicija izrade proizvoda tipičnih za neki region. Uz to ide i reafirmacija starih zanata i tradicionalnih lokalnih proizvoda, sve izraženija tražnja za seoskim turizmom i interesovanje za lokalnu kulturu i tradiciju. Na taj način se uspostavlja veza između tradicionalnog i modernog. Ruralno područje Srbije zauzima oko tri četvrtine njene teritorije na kojoj živi gotovo polovina stanovništva. Nedovoljna pažnja se međutim poklanja ruralnim problemima. Slično kao u zemljama u razvoju ruralnost se i u Srbiji poistovjećuje sa siromaštvom. U njoj je, na žalost nedovoljna podrška razvoju preduzetništva uopšte, pa i agrarnog preduzetništva, zbog čega naša ruralna područja sve više „pate“ od deagrarizacije, senilizacije, pa i gasenja čitavih sela. Dokaz tome je da u 1.034 sela ima manje od po 100 stanovnika.

Iskustva nerazvijenih i razvijenih

Dosadašnja iskustva u primeni integralnog ruralnog razvoja (IRR) u nerazvijenim zemljama su negativna. Sve do danas u ovim zemljama nisu ostvareni očekivani rezultati, zbog toga što nisu stvorene potrebne društvene pretpostavke za efikasniju implementaciju projekta IRR. Razlozi koji su doveli do neuspeha u realizaciji ovog koncepta u nerazvijenim zemljama, efikasno su otklonjeni kod razvijenih čija su iskustva zanimljiva.

Kao kolevka poljoprivrede Francuska je prva lansirala novi model IRR. Počelo se kroz prostorno planiranje. Pozitivni efekti su se odmah videli, pa je osamdesetih godina prošlog veka godišnja stopa nestajanja porodičnih farmi svedena na samo dva odsto! U Austriji je ovaj koncept predstavljen kroz razvoj planinskih područja, a Italija je u ruralnu fazu ušla preko reforme strukturnih fondova krajem osam-

desetih godina prošlog veka. Portugalska i Irska počeli su moderni ruralnu fazu u poslednjoj deceniji XX veka kroz integralne projekte. Za manje razvijene zemlje, kakva je i Srbija, poučan je primer Španije koja nije posedovala odgovarajuće institucionalne resurse potrebne za implementaciju koncepta IRR. Ova zemlja je zanimljiva i po svom geografskom i geostrategijskom položaju, ali i po nedostatku infrastrukture, zbog čega su mnoga njena područja bila ekonomski neinteresantna i izolovana. Program je uspeo jer je Vlada Španije u početnoj fazi investirala u industrijske pogoone na ruralnim područjima. Rezultati su bili vidljivi u otvaranju novih radnih mesta i korišćenju prirodnih resursa na ruralnim teritorijama. Došlo je do povećanja broja malih i srednjih preduzeća, a konsultantske agencije su unele savremenu tržišnu logiku i filozofiju. Pronađena su rešenja kojima se ne narušava ravnoteža između prirode i čoveka, kako bi prostori ostali ekološki očuvani i pored intenziviranja aktivnosti na ekonomskoj valorizaciji i rešavanju socijalnih i demografskih problema. Zanimljiva su i iskustva Švajcarske u podršci malim porodičnim farmama, maloj privredi u celini, posebno razvoju turizma u ruralnim sredinama. Provodenje efikasne ruralne politike može biti primer kompatibilnosti agrarne, ruralne, regionalne i globalne razvojne politike.

Osnovna karakteristika švajcarskog pristupa je dominacija regionalnog nad sektorskim. Ovome doprinosi i državno uređenje koje je po mnogo čemu specifično u svetu. Za Srbiju je posebno poučno iskustvo Irske, koja je u Evropsku ekonomsku zajednicu ušla 1973. godine, kao nerazvijena zemlja. Za kratko vreme ova zemlja je ostvarila ne samo impresivan privredni razvoj, već i radikalnu društvenu transformaciju. Od izrazito agrarne i tradicionalno imigrantske zemlje, ona je dostigla nivo visoko razvijene postindustrijske imigrantske zemlje. Recept uspeha je i u tome što su Irči shvatili, na početku transicije, da ruralni razvoj nije sinonim za poljoprivredni razvoj. Integracija ruralnih područja išla je kako preko poljoprivrednih tako i nepoljoprivrednih delatnosti.

(Nastaviće se)

Stanje voćarskih povrtarskih i ratarskih kultura

PROGNOZNO IZVEŠTAJNA SLUŽBA
ZAŠTITE BILJA
AP VOJVODINE

Prve pege od Cercospora beticola

Usevi šećerne repe na području delovanja RC Bačka Topola nalaze se u fazi razvića korena (BBCH 4.). Vizuelnim pregledima na lokalitetu Lovćenac, registrovane su prve pege od Cercospora beticola (prouzrokoč pegavosti lišća šećerne repe), na sorti Melrose (do 3% biljaka sa simptomima).

Preporuka za proizvođače: za sada ne preduzimati hemijske mere suzbijanja. RC Bačka Topola nastavlja sa praćenjem ovog patogena, na osnovu čega će biti dat blagovremen signal za suzbijanje.

Kruškina lisna galica

U zasadu krušaka na lojalitetu Vršac, registrovano je prisustvo simptoma na listovima od prisustva kruškine lisne galice (*Dasyneura pyri*).

Prezimljava kao lutka u zemljistu. U proleće izleće imago, obično u vreme cvetanja kruške. Ženke odlazu jaja na prve formirane listiće po više komada. Larve se ubušuju u najmlađe lišće i usled njihove ishrane lišće se umotava, hipertrofira. Na kraju pocnici i otpadne. Imma više generacija godišnje (3 do 6).

Javlja se povremeno. Značajnija je za mlađa stabla u porastu kao i za rasadničku proizvodnju naročito u početku vegetacije. Pri intenzivnijem napadu može načiniti značajnu štetu. Trenutno prisustvo ove štetočine u zasadima krušaka ne iziskuje hemijske mere zaštite.

Scaphoideus titanus na vinovoj lozi

Zdravstveno stanje ozime pšenice proizvodne parcele

Pregledom pšenica u proizvodnim usevima registrovana je pojava simptoma rde prouzrokoč (*Puccinia recondita*) u vidu pojedinačnih uredosorusa na listu zastavičaru. Simptomi sive pegavosti lista prouzrokoč (*Septoria tritici*) i peplnice (*Erysiphe graminis*) registrovani su na nižim spratovima ispod lista zastavičara u niskom procentu. Ocene su obavljene na parcelama gde je fungicidni tretman urađen u cilju zaštite od fuzarioze klase (prouzrokoč *Fusarium graminearum*)

Larve Scaphoideus titanus na vinovoj lozi

Zasadi vinove loze na području delovanja RC Bačka Topola nalaze se u fazi: od kraja cvetanja do bobice rastu do veličine zrna pšenice, grozdovi počinju da vise (BBCH 69-73).

Vizuelnim pregledima utvrđeno je prisustvo cikade Scaphoideus titanus, L3 larveni stadijum (indeks napada 12,5).

Preporuka za proizvođače: trenutno prisutan larveni stadijum ove cikade (L3) je vektor fitoplazme Flavescence doree, prouzrokoča zlatastog žutila vinove loze, te je neophodno izvršiti suzbijanje sa nekim od navedenih insekticida:

- Todome 24 SC (a.m. buprofezin + fenpiroksimat) 0,1% ili Elisa (a.m. buprofezin) 0,06%

Zaštita krompira

Usevi krompira se u zavisnosti od sortimenta i vremena sadnje nalaze u fazi pred sklapanje redova ili su već zatvorili redove. Usevi namenjeni za ranu proizvodnju su u procesu vađenja.

U regionima gde su zabeležene padavine u proteklim nekoliko dana, registrovani su veoma povoljni uslovi za infekcije i razvoj prouzrokoča plamenjače krompira (*Phytophthora infestans*). U ovakvim uslovima temperatura, proces inkubacije ovog patogena može da traje od 4 do 7 dana.

S obzirom da su inkubacije u toku, u naredna tri dana preporučuje se primena nekog od sledećih fungicida:

Ridomil Gold MZ 68 WG ili Alijansa (mankozeb+metalaksil-M) u dozi 2,5 kg/ha

Oštećenja na plodu breskve

Simptom uvijenih najmlađih listova kruške

Tabelarni prikaz zdravstvenog stanja merkantilnih pšenica:

Lokalitet	Sorta	BBCH skala	<i>Septoria tritici</i> % zaraženih biljaka	<i>Erysiphe graminis</i> % zaraženih biljaka	<i>Puccinia spp.</i> % zaraženih biljaka
Orlovat	Farmer	75- srednja mlečna zrelost	0	0	0
	Sofru	73-rana mlečna zrelost	7	2	0
Torak	Euqlide	73-rana mlečna zrelost	3	2	0
Zlatica	Avenue	75-srednja mlečna zrelost	0	0	0
Mihajlovo	Avenue	75- srednja mlečna zrelost	2	0	3

U usevima krompira registruje se prisustvo odraslih jedinki, jaja i larvi krompirove zlatice (*Leptinotarsa decemlineata*). Za suzbijanje larvi ove štetočine preporučuje se neki od sledećih insekticida:

Calypso 480-SC (tiakloprid) 0,1 l/ha
Alverde (metaflumizon) 0,25 l/ha

U usevima namenjenim za proizvodnju mladog krompira primena hemijskih mera zaštite nije dozvoljena.

Zaštita breskve i nektarine

Na području Srbije, breskve i nektarine se nalaze u fazi od drugog opadanja plodova do ploda većeg od polovine krajnje veličine.

Breskin smotavac (*Cydia molesta*) je najznačajnija štetočina breskve i nektarine, a može prouzrokovati štete i na šljivama, kajsijama, jabukama, kruškama i dunjama.

Štete pričinjavaju larve koje se ubušuju u vrhove lastara ili u plodove. Prisustvo ove štetočine u plodovima voća može da ograniči izvoz, jer je breskin smotavac karantska štetočina u nekim zemljama gde se izvozi naše voće.

Simptom rde na pšenići

Na području Srbije u toku je intenzivno piljenje larvi breskvinog smotavca. U zavisnosti od regionala, registruje se 30 do 50% piljenja larvi prve generacije. U cilju sprečavanja ubušivanja larvi breskvinog smotavca u mladare i plodove, u zasadima

breska i nektarina preporučuje se primena nekog od insekticida na bazi aktivne materije lambda cihalotrin (Karate Zeon, Grom 0,02%, Nagan Me 0,005%, Šakal 0,04%).

S. P.

Simptomi raka pluća

Simptomi samog tumora su najčešće kašalj, iskašljavanje krvii znaci infekcije. Iako je iskašljavanje krvi alarmantan znak koji je uvek potrebno ozbiljno shvatiti, ono kod pušača najčešće nije uzrokovano rakom

Simptomi raka pluća mogu biti: opšti oni uzrokovani samim tumorom, simptomi uzrokovani širenjem tumora u limfne žlezde ili udaljene organe, kao i simptomi takozvanog paraneoplastičkog sindroma. Opšti simptomi su najčešće slabost, malaksalost, gađenje, gubitak u težini i opšte propadanje.

Simptomi samog tumora su najčešće kašalj, iskašljavanje krvi (hemoptizije) i znaci infekcije. Kašalj je i inače čest kod pušača, ali svaka promena karaktera kašlja (pušač ne kašle više samo ujutro, „pušački“, već i u toku dana, naročito noću, u toku dužeg vremena, kašalj je iscrpljujući dovodi do zacenjivanja) zahteva brižljivo ispitivanje.

Pojava krvi u ispljuvku je uvek prilično dramatična, te odmah odvodi bolesnika lekaru.

Ipak, potrebno je reći da, iako je iskašljavanje krvi alarmantan znak koji je uvek potrebno ozbiljno shvatiti, ono kod pušača najčešće nije uzrokovano rakom, već obično bronhitisom ili bronhiekstazijama (proširenje disajnih cevi). Ukoliko se rak nalazi u većim dušnicima bolesnik može osećati gušenje, obično u naporu ili jednostavno „sviranje“ u grudima.

Ukoliko je bronh potpuno ili gotovo potpuno zapušen tumorom često su upale pluća ovog dela na kojem se nalazi izražaj tumora.

Takve upale pluća mogu da se javljaju više na istom mestu da traju neobično dugo uprkos brojnim antibioticima koje bolesnik prima.

Širenje tumora u susedne limfne žlezde obično ne daje simptome, dok širenje u žlezde u natkrjučnoj jami dovodi do nastajanja tvrdog običnog bezbolnog otoka na vratu. Širenje u žlezde u pazušnoj jami može dovesti do otoka ruke usled zastaja limfa.

Širenje tumora u susedne organe daje različite tegobe. Širelje u udaljene organe daje različite simptome u zavisnosti od organa koji je zahvaćen. Rak pluća daje najčešće metastaze umozak, jetru, bubrege i nadbubrežne žlezde. Naravno, može je širenje raka u bilo koji organ, uključujući i kožu.

Paraneoplastični sindrom čini niz simptoma, znakova ili laboratorijskih poremećaja koji nisu uzrokovani samim tumorom ili metastazama, već nekontrolisanim lučenjem supstanci slični hormonima ili postojanjem antitela na ćelije tumora koje reaguju i sa zdravim tkivima.

Potrebno je reći da se rak pluća prema histološkoj slici (po tome kako tumor izgleda pod mikroskopom)

mogu podeliti u dve velike grupe: sitnoćelijski (mikrocelularni) i nesitnoćelijski (mikrocelularni) i nesitnoćelijski rak pluća. Znaci bolesti koje lekar može pregledom da otкриje mogu da budu minimalni ili da ne postoje, odnosno da budu brojni, ali nespecifični. Moguće je da pri prvom pregledu lekaru bude jasno da bolesnik boluje od raka pluća, ali je radi lečenja i daljeg praćenja potrebno načiniti dodatna ispitivanja.

Prvi dalji korak predstavlja rendgensko snimanje pluća, koji može pokazivati različite promene ali i da bude potpuno normalan. Nalaženje ćelija raka u ispljuvku potvrđuje dijagnozu i u slučajevima kada je snimak normalan. Izgleda da ove dve analize treba periodično raditi kod svih osoba koji puše 15-20 godina čak i kad nemaju nikakve tegobe, sa ciljem da se eventualno postojanje bolesti otkrije u najranijoj fazi, kada su izgledi za izlečenje izgledni.

Pacijent se obično ne javlja lekaru na vreme, ogromno je vreme izgubljeno do dijagnoze bolesti, bilo zato što se pacijent kasno javi lekaru, bilo zato što lekar primarne zdravstvene ustanove dugo ne posumnja na ovu ozbiljnu bolest. Znajući da grupu visokog rizika za obolevanje od raka pluća predstavljaju hronični pušači, oni i njihovi bližnji

Trebalо bi da obrate pažnju na određene simptome, naročito kad traju duže od tri do četiri nedelje: otežano disanje, dugotrajni bolovi u grudnom košu, sviranje u grudima (naročito ako je sa jedne strane), iskašljavanje sukrvice ili krvi, zapaljenje pluća i bronhitis koji duže traju ili se ponavljaju, promuklost, otežan prolazak hrane kroz jednjak i otežano gutanje, preznojanje ili gubitak apetita i telesne mase, malaksalost, povremene povišene tempereture...

Osobe sa plućnim karcinomom ponekad imaju česte respiratorne infekcije poput bronhopneumonija koje mogu biti i jedina manifestacija postojećeg karcinoma.

Maligni pleuralni izliv („voda u plućima“) se javlja kod 16 do 20 odsto bolesnika i zavisno od veličine može dodatno da pogorša postojeću dispresiju.

Dijagnostikovanje karcinoma pluća, pored dobro uzete anamnese, obuhvata fizički pregled, radiografiju grudnog koša, to jest pluća (poželjno skener grudnog koša), ultrazvučni pregled, ispitivanje plućne funkcije i naravno citološku ili histološku potvrdu obolenja. Definitivna histološka dijagnoza se postavlja pregledom uzroka tkiva, to jest biopsijom, najčešće pri bronhoskopiji pluća.

(Nastaviće se)

(Izvodi iz knjige "Lekovitim biljem protiv karcinoma", autor Momčilo Moci Srećković, Slobomir, 2015.)

Stari recepti Starinski kolač sa višnjama

Potrebno je: 5 jaja, 1 šolja šećera (šolja od 200 ml), 1 šolja ulja, 1 šolja jogurt, 1 prašak za pecivo, 2 šolje brašna, 1 vanilin šećer, 500 g višnja.

Priprema: Razdvojite belance od žumanceta, a zatim u belance dodajte šećer i mutite dok se ne stvari šlag. U žumance dodajte ulje, jogurt, brašno i prašak za pecivo pa lagano kašikom izmešajte sastojke. Zatim u taj žuti deo polako dodajte šlag od belanaca i šećera, pa mešajte dok se sastojci ne sjeđine.

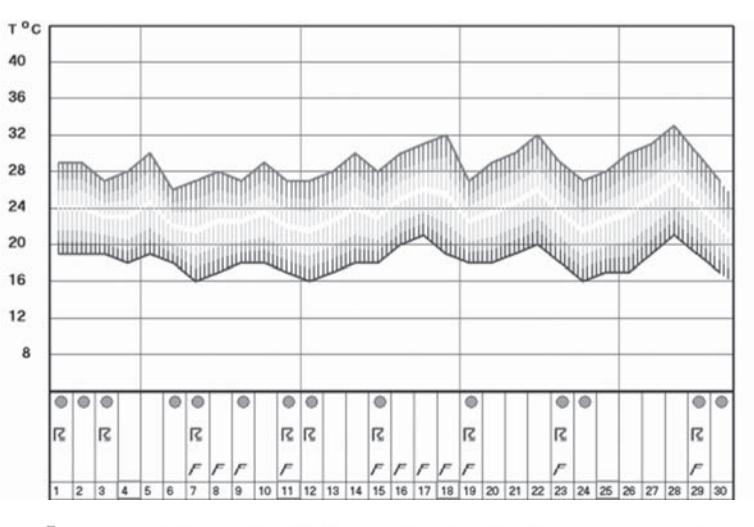
U pleh namazan uljem i posut brašnom izlijte smesu koja bi trebalo da bude malo gušća nego što ste navikli da to bude. Zatim nasumično "pobacajte" očišćene višnje po površini kolača.

Pecite na 200 stepeni celzijusa 15 minuta. Kada korica počne da se odvaja od pleha, to je znak da kolač morate izvaditi napolje.

Vanilin šećer pospите po vrelom kolaču. Služite kad se poslastica potpuno ohladi.

Prognoza vremena do kraja junca

Promet roba na Produktnoj berzi

od 5.6. do 9.6.2017.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast prometa kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

Uva nedelja je donela turbulentno tržište, prva polovina nedelje zabeležila je izuzetno mali promet trgovanja preko Produktne berze zbog pada cena, dok se u drugoj polovini nedelje tržište otvorilo i doneo značajno povećane promete kako količinski tako i finansijski. Ukupan promet za ovu nedelju je iznosio 4.067 tona robe, čija je finansijska vrednost iznosila 83.997.920 dinara. U odnosu na prethodnu nedelju količinski obim prometa je veći za 301,08%, dok je finansijska vrednost prometovane robe viša za 159,65%.

Na tržištu kukuruza je bilo najturbulentnije, cena kukuruza je nastavila da pada drugu nedelju za redom, što je rezultiralo malim obimom trgovanja u prvoj polovini sedmice. Kupci su strpljivo čekali da procene gde je „cenovno dno“ da bi krenuli u kupovinu ove žitarice. U drugoj polovini tržište se otvorilo, što je rezultiralo nejvećim učešćem kako količinski tako i finansijski žutog zrna na robnom tržištu. Najniža dostignuta cena je iznosila

direktor
Miloš Janjić

PRODEX

Berzanski indeks na dan 08.06.2017. vredeo 206,01 poena, ili za 0,27 poena manje u odnosu na prošlu nedelju.

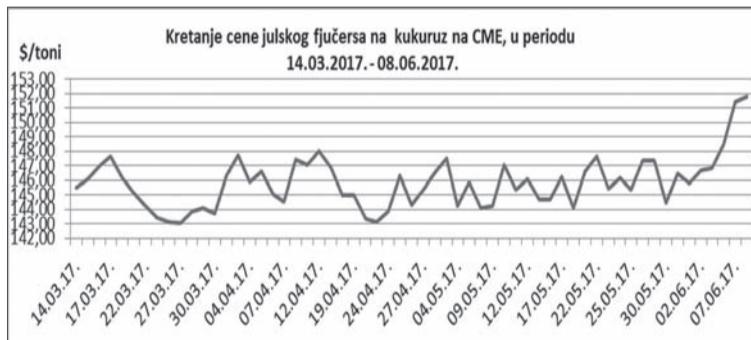
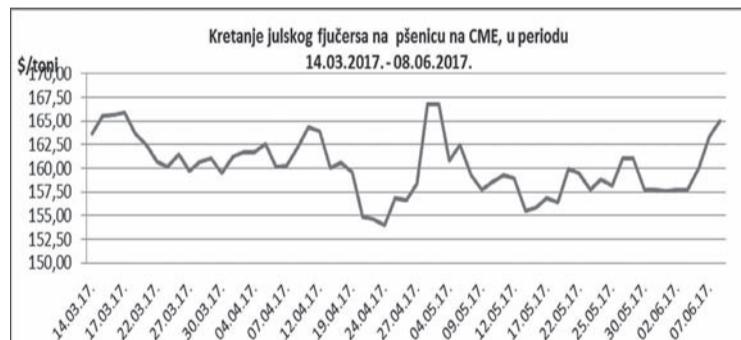
Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUЂENA KOLIЧINA (t)	CENA PONUДЕ DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUЧENA KOLIЧINA (t)	ZAKLJUЧENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, veštački sušen, rod 2016.	2725	17,49-17,82	1700	17,49-17,82	
Kukuruz, veštački sušen, rod 2016. gratis lager do 28.7.	1000	17,49	1000	17,49	-
Kukuruz, veštački sušen, rod 2016. gratis lager do 31.7.	150	17,60	150	17,60	-
Kukuruz, veštački sušen, rod 2016. fco-luka, isporuka do 15.7.	200	18,37	200	18,37	-
Kukuruz, rod 2016. vлага do 15%	25	17,27	25	17,27	-
Pšenica, rod 2016.	800	18,70-19,25	600	18,70-19,25	
Soja, rod 2016.	292	54,01-54,45	242	54,01-54,12	
Soja, rod 2017. isporuka sep-okt	100	42,90	100	42,90	-
Suncokretova sačma 33%	50	20,40	50	20,40	-

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP, JULSKI FJUČERS 2017.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	peta
Pšenica	157,78 \$/t	157,78 \$/t	160,06 \$/t	163,37 \$/t	165,06 \$/t
Kukuruz	146,69 \$/t	146,84 \$/t	148,50 \$/t	151,41 \$/t	151,81 \$/t

Čikagu u odnosu na prethodnu nedelju, pšenica je poskupela 4,71%, a kukuruz je poskupeo 4,11%.

Rast cena izazvan je sušom koja preti jaroj pšenice u SAD i ova situacija se može pogoršati sa dolaskom toplog talasa koji se očekuje

do kraja nedelje. Trgovci se sada boje da se ovaj problem ne prenese i na Kukuruzni poljas, što bi uticalo na tržišta kukuruza i soje.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	peta
Soja, zrno, jul 17	338,49 \$/t	338,78 \$/t	339,30 \$/t	341,94 \$/t	344,66 \$/t
Sojina sačma, jul 17	301,90 \$/t	300,60 \$/t	301,10 \$/t	304,90 \$/t	306,10 \$/t

Čikagu u odnosu na prethodnu nedelju, soja je poskupela 2,83%, a sojina sačma je poskupela 2,89%.

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
-	141,08 €/t (fjučers jul 17)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
165,06 €/t (fjučers sep 17)	175,25 €/t (fjučers avg 17)

U Budimpešti u odnosu na prethodnu nedelju kukuruz je pojeftnio 0,13%. U Parizu u odnosu na prethodnu nedelju, pšenica je poskupela 2,56%, a kukuruz je poskupio 0,15%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7₃₀ do 14₃₀

SPOZOR
Francuski hibridi
kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivojovic@limagrain.com
www.limagrain.rs

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovaju do trenutka štampanja informatora.

VOĆE 5.6.2017. - 12.6.2017.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	125.00	130.00	130.00	pad	vrlo slaba
2	Banana (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	130.00	135.00	135.00	bez promene	dobra
3	Borovnica (sve sorte)	Domaće	kg	750.00	800.00	800.00	-	vrlo slaba
4	Breskva (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	80.00	70.00	pad	vrlo slaba
5	Breskva (sve sorte)	Uvoz(Crna Gora)	kg	120.00	125.00	125.00	pad	slaba
6	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	220.00	220.00	220.00	bez promene	vrlo slaba
7	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	65.00	70.00	65.00	rast	slaba
8	Jabuka (Ajdared)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	90.00	90.00	bez promene	slaba
9	Jabuka (Delišes ruž.)	Uvoz(uvoz)	kg	95.00	100.00	100.00	bez promene	vrlo slaba
10	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	100.00	100.00	rast	vrlo slaba
11	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz(uvoz)	kg	95.00	95.00	95.00	bez promene	vrlo slaba
12	Jabuka (ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	85.00	85.00	85.00	-	vrlo slaba
13	Jagoda (sve sorte)	Domaće	kg	140.00	160.00	140.00	rast	prosečna
14	Jagoda (sve sorte)	Domaće	kg	170.00	200.00	200.00	rast	vrlo slaba
15	Kajsija (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	100.00	100.00	pad	prosečna
16	Kajsija (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	120.00	120.00	120.00	-	vrlo slaba
17	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	260.00	260.00	260.00	rast	vrlo slaba
18	Kruška (Viljamovka)	Uvoz(Argentina)	kg	260.00	260.00	260.00	-	vrlo slaba
19	Kruška (ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	260.00	260.00	260.00	-	vrlo slaba
20	Lešnik (očišćen)	Uvoz(uvoz)	kg	900.00	1000.00	950.00	rast	slaba
21	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	155.00	160.00	155.00	rast	prosečna
22	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	170.00	170.00	bez promene	prosečna
23	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	300.00	400.00	350.00	bez promen	

POVRĆE 5.6.2017. - 12.6.2017.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	vezu	10.00	12.00	12.00	rast	prosečna
2	Boranija (olovka)	Domaće	kg	100.00	150.00	150.00	-	slaba
3	Boranija (šarena)	Domaće	kg	100.00	150.00	150.00	bez promene	slaba
4	Boranija (žuta)	Domaće	kg	120.00	150.00	150.00	pad	prosečna
5	Brokolija (sve sorte)	Domaće	kg	70.00	80.00	80.00	bez promene	slaba
6	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	80.00	90.00	80.00	bez promene	prosečna
7	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	45.00	70.00	60.00	bez promene	slaba
8	Dinja (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	130.00	120.00	pad	slaba
9	Grašak (sve sorte u mahunji)	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00	pad	prosečna
10	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	70.00	70.00	rast	slaba
11	Kej (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	60.00	50.00	pad	vrlo slaba
12	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	30.00	40.00	35.00	pad	dobra
13	Krompir (beli)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
14	Krompir (crveni)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
15	Krompir (mladi)	Domaće	kg	45.00	50.00	45.00	-	dobra
16	Krompir (mladi)	Domaće	kg	30.00	40.00	35.00	rast	dobra
17	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	10.00	15.00	15.00	rast	dobra
18	Lubenica (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	65.00	70.00	65.00	pad	vrlo slaba
19	Luk beli (mladi)	Domaće	vezu	25.00	35.00	30.00	bez promene	prosečna
20	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	550.00	550.00	550.00	bez promene	vrlo slaba
21	Luk crni (mladi)	Domaće	vezu	10.00	20.00	15.00	bez promene	dobra
22	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	35.00	40.00	35.00	rast	dobra
23	Paprika (Babura)	Domaće	kg	90.00	125.00	110.00	pad	prosečna
24	Paprika (ljuta)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	300.00	300.00	pad	slaba
25	Paprika (ostala)	Uvoz(uvoz)	kg	230.00	250.00	230.00	rast	vrlo slaba
26	Paprika (silja)	Domaće	kg	120.00	150.00	140.00	bez promene	prosečna

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	18.00	20.00	19.00	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	18.00	20.00	19.00	bez promene	prosečna
2	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	18.00	22.00	20.00	bez promene	prosečna
3	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	65.00	80.00	70.00	bez promene	prosečna
4	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra
5	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	30.00	45.00	35.00	bez promene	slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
min	max	dom							

</tbl

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodajem traktorič za košenje travnjaka i samohodnu kosičku. Tel: 063/50-44-73.

- Prodajem traktor IMT 555. Tel: 062/142-63-23.

- Na prodaju Zmajevi kombajni 141 i dva 142. Tel: 064/132-98-60.

- Na prodaju Honda kosička. Tel: 064/548-97-30.

- Na prodaju Motokultivator Garlatt 3 KS. Tel: 064/218-74-00.

- Na prodaju Zmaj 142 1990.god. 77kW. Tel: 060/322-04-05.

- Na prodaju motokultivator, freza u odličnom stanju benzinac mali potrošač jako malo radio. Briksov motor nemačke proizvodnje, tri konjske snage. Tel: 064/200-41-00.

- Prodajem: Traktor IMT 533 sa uređenom generalkom i novom glavom, godina proizvodnje 1977, špediter 1,5 tona nosivosti i trokrilnu drijaću, cena po dogovor. Zvati posle 16 časova. Tel: 022/671-032

- New Holland. U odličnom stanju ispravan servisiran... Prednja hidraulična i kardan, cena nije fixna moguć dogovor. Snaga motora: 135 kW 184 KS Godina proizvodnje: 2008. Tel: +38592/364-50-71.

- Na prodaju Massey Ferguson 3090, 1988. god. u odličnom stanju, registovan. Snaga motora: 809 kW 1.100 KS. Tel: 063/531-155.

- Na prodaju tri Rakovice. Rakovica 60, 1975. god. 2500 EUR, Rakovica 65, 1987. god. 3.500 EUR i Rakovica 65, 1989. god. 4.200 EUR. Tel: 063/531-155.

- Prodajem dvoredni kombajn Berko. Tel: 064/106-91-63.

- Prodajem kombajn Deutz Fahr. Tel: 063/836-18-59.

- Na prodaju zmajevi kombajni 141 i dva 142 sa kukuruznim uređajem i sečkom i hederom sa uredajem za suncokret, zmajev berac 223, krunjač sa elevatorom za klip i elevatorom za cokove (pogon elektro motor i kardan), Lifamov elevator za kukuruz i slamu duzine 9m, kumušalka za kukuruz 12 valjaka. Tel: 064/132-98-60.

- Zmaj 142 1990.god. 77kW. U dobrom stanju, nova sita, novi vetrar komplet, sabirna nova, nova lada, jedna guma velika nova, druga dobra. Kombajn ima secku, žitni adapter. Ima i kukuruzni adapter, ali je sa njim drugacija cena. Potpuno ispravan. Tel: 060/322-04-05.

- Prodajem traktore IMT 560 4000e imt 558 3800 i Deutz 135ks 6500e i silo kombajn marke Deutz 1.200e. Tel: 063/826-18-42.

- Prodajem traktor IMT 555. Tel: 062/142-63-23.

- Prodajem traktor IMT 542. Tel: 060/454-56-04.

OPREMA

- Na prodaju rasturivač za djubrivo odžački. Tel: 069/147-12-65.

- Na prodaju 2 pluga sa tri brazde IMT i 1 plug sa dve brazde IMT. Tel: 022/715-641.

- Na prodaju dve prikolice Zmaj, 7 T, registrovane, u odličnom stanju. Tel: 022/715-641.

- Prodajem prikolicu za prevoz stoke. Dimenzije dužina 2.2 metra, širina 1.3 metra, dubina 1 metar. Kombinacija drvo-metal. Tel: 022/458-050.

- Na prodaju plug i špartač i drijaća. Tel: 063/425-797.

**VOĐENJE KNJIGOVODSTVA
POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA**
**KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA
"BILANS VM"**

**Trg Vojvođanskih brigada BB
Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450**

- Na prodaju trobrazni plug IMT 756. Tel: 061/222-74-32.

- Prodajem dvobrazni plug IMT-701. 14 coli. Visina 70 cm. Cena: 170 evra. Tel: 064/155-98-38.

- Prodajem dvobrazni plug. Cena dogovor. Tel: 022/662-077 (Stanko).

- Na prodaju presa za seno poljska Z 224, 1987. god, u odličnom stanju. Tel: 063/531-155.

- Spingla za Zmajeve prikolice. Tel: 063/890-76-75.

- Prodaja poljoprivrednih mašina. Setvospremač. Tel: 063/832-83-73.

- Setvospremač širine 2,80, u dobrom stanju. Tel: 066/208-498.

- Muzilica. Skoro nova, radila do 3h, očuvana, uz nju idu i cevi i sve što je potrebno. Tel: 065/271-37-78.

- Plug Leopard L 30 sa točkom. Tel: 066/208-498.

- Prodajem vrata za hladnjacu dimenzija 90x195cm, vrlo malo koristena u odličnom stanju, za vise informacija pozovite... Tel: 064/166-89-12.

- TopLiner. Tel: 061/264-23-66.

- Prodajem: plug, špartač i drijaća. Tel: 063/425-797.

Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75

- Prodajem rasturivač za djubrivo odžački. Tel: 069/147-12-65.

- Prodajem trobrazni plug IMT 756. Tel: 061/222-74-32.

- Prodajem Špartač 2 reda IMT. Tel: 064/224-61-03.

- Prodajem tanjirača 24 tanjira, leskovacka. Može i zamena za veću. Tel: 064/224-6103.

- Prodajem dve prskalice za traktor "Metalna RAU" od 350 litara. Tel: 064/539-53-12.

- Tanjirača Lemind sa drvenim ležajevima i od 20 tanjira. Očuvana nije puno radila, tanjiri su kao novi. Tel: 063/756-13-17.

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

- Prodajem frezu Honda sa svim prikljucima. Tel: 065/2666-420.

- Prodajem dvobrazni plug IMT-701. 14 coli. Tel: 064/155-98-38.

- Prikolica Wegler FK57-kiperka. Prikolica ima papire. Po registraciji nosivosti je 5700 kg. Kipuje na levu i desnu stranu. Ima crevo za kipovanje kao i mogućnost ručnog kipovanja. Poseduje originalne držače, kabel za signalizaciju. Drveni pod. Gume su u odličnom stanju. Tel: 064/155-98-38.

- Prodajem cisternu osočaru 2400 litara Majevica nosila samo vodu i čičak valjak za drobljenje busa i veću količinu rakije. Tel: 064/18-75-660.

- Prodajem plug špartač za kukuruz, vinograd i dve drljače za konjsku zapregu ili Etno kuću. Tel: 064/035-11-25.

- Prodajem IMT dvobrazni plug. Tel: 066/312-736.

- Prikolica 5 tona kiper u dobrom stanju. Tel: 064/374-01-77.

- Silo kombajn Sip u odličnom stanju, malo korišćen. Tel: 063/544-390.

- Prodajem IMT četvororedni špartač za kukuruz sa novim kutijama za džubrivo. U odličnom stanju. Tel: 066/312-736.

- Setvospremač marke Panonija 3m širine sa 30 kom velikih s opruga većinom sa sve nove i pačijim nogama samooštrecim iz radionice Huđik Temerin imma dva rotora ubaćeni novi ležajevi znači setvospremač u ekstra stanju. Tel: 061/200-32-17.

- Prikolica za prevoz stoke. Dimenzije dužina 2.2 metra, širina 1.3 metra, dubina 1 metar. Kombinacija drvo-metal. Cena 350 EUR, cena nije fixna. Tel: 022/458-050.

- Traktorska prikolica, nosivost do tri tone. Tel: 063/714-98-59.

- Prodajem imt dvobrazni plug. Tel: 066/312-736.

- Nova, nekorišćena drijaća 2016 god, menjan za traktor 70-100 konja. Hidraulika. Tel: 065/250-66-25.

- Poljomehanizacija- pocinkovani silosi, elevatori od 10-60 tona- CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.

- Pneumatska sejalica olt 48 setvenih jedinica u solindnom stanju. Tel: 065/521-05-22.

- Prodajem dva ručno radena inkubatora kapaciteta 60 i 120 jaja, vrlo povoqno. Tel: 064/214-64-59.

- Silo čelije 45t , vaga, pakerica 5-50 kg na prodaju. Tel: 063/200-483.

- Prikolica Zmaj na prodaju. Tel: 063/200-483.

- Prodajem polovne delove sa traktora IMT533 star 9 godina i dvoredni Oltov špartač za kukuriz. Tel: 022/312-314 i 062/112-70-90.

- Prodajem tifon fi 110dužina creva 300m. Tel: 063/212-399.

- Prodajem polovne delove IMT 539 star osam godina i dvoredni Oltov špartač kukuruza. Tel: 062/112-70-90.

- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 064/161-55-09.

**ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE,
STANOVI, LOKALI**

- Prodajem 75 ari zemlje u Noćaju. Tel: 063/248-011.

- Prodajem kuću u Sremskoj Mitrovici ulica Karađorđeva. Tel: 060/640-22-66.

- Prodajem jedno jutro zemlje na izlazu iz Laćarka sa leve strane prema Martincima. Tel: 062/87-78-380.

- Prodajem stariju kuću u Šuljmu. Tel: 022/632-263 i 069/24-04-964.

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.

Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

- Prodajem kuću na tri sprata 13,- 60x11m2 u Laćarku, Cerska 106 može zamena za kuću u Bosni ili za kombi. Tel: 00/941/632/414-078.

- Prodajem dva jutra zemlje po red asfalta i 2,5 jutra pod šumama i kuću u selu Ljuba kod Erdevika. Tel: 069/613-632 02/613-632.

- Prodajem 75 ari zemlje u Noćaju. Tel: 063/248-011

- Prodajem kuću u Sremskoj Mitrovici 85m2 plus pomoćne prostorije, plac 9,5 ari. Tel: 064/806-08-00
- Prodajem jutro šume u Kuzminu, Vrtić. Tel: 668-790
- Prodajem jedno jutro zemlje na izlasku iz Laćarka sa leve strane prema Martincima. Tel: 062/8778-380

- Prodajem kuću sa centralnim grejanjem, Matije Hudži, 52.000 evra, cena nije fiksna. Tel: 063/166-18-50

- Prodajem kuću na tri sprata 13,60-11 m2 u Laćarku , Cerska 106, može zamena za kuću u Bosni ili za kombi. Tel: 00941/632414078

- Prodajem kuću u Sremskoj Mitrovici ulica Karađorđeva. Tel: 060/640-22-66

- Prodajem kuću u Mariborskoj ulici 84A. plac 5 ari. Tel: 063/32-12-55

- Prodajem 75 ari zemlje u Noćaju. Tel: 063/248-011

- Prodajem kuću u Sremskoj Mitrovici 85m2 plus pomoćne prostorije, plac 9,5 ari. Tel: 064/806-08-00

- Prodajem kuću u Karađorđevoj ulici 90m2 plac 5 ari. Tel: 063/321-255.

- Prodajem kuću sa lokalom preko puta Pokrajinskog SUP-a, ulica Palanka 128. Tel: 061/655-34-24.

- Prodajem humus extra kvaliteta za cvece, baste i vrtove. Cena 51-30din, 101-65din, 201-130din, 801-350din. Tel: 064/983-01-39.
- Prodajem baliranu slamu male bale. Tel: 064/037-61-04.
- Prodajem na veliko zelenu salatu - vrhunski kvalitet. Tel: 064/301-30-82.
- Prodajem očišćene lešnike prve klase na manje količine, do 100kg. Tel: 063/204-089.
- Prodajem 44 džaka kukuruza oko 22,23 metra cena 30000. Tel: 063/821-58-53.
- Prodajem baliranu lucerku nije kisla, smeštena pod krovom. Tel: 064/115-30-92.
- Na prodaju domaći zeleni pasulj. Tel: 066/942-86-18.
- Lucerka 1000 bala 1. klase. Svo lišće. Tel: 065/540-30-06.
- Prodajem pasulj žuti. Prebran ručno. Pakovan u vrećice po 10 kilograma. Tel: 064/210-62-11.
- Prodajem baliranu detelinu. Tel: 064/870-94-55.
- Prodajem detelinu 1500 bala. Cena je po dogovoru. Tel: 022/506-326.
- Prodajem rol bale lucerke težine oko 200kg, prve klase, extra kvaliteta. Cena 4.000-5.000 din. Tel: 061/202-66-53.
- Prodajem soju sorta Sava do 30 metara. Tel: 064/16-78-066.

USLUGE, POSLOVI

- Žena 57 godina čuvala bi starije osobe područje Sremska, Mačvanska Mitrovica i Lačarak. Tel: 064/524-91-53.
- Dajem privatne časove opštег konverzacionog engleskog jezika, dolazim lično na kućnu adresu, a može i preko skajpa. Tel: 065/532-90-57
- Uslužno krećenje i gletovanje popust za penzionere 30%. Tel: 061/145-6652
- Pouzdana i ozbiljna osoba nudi pomoći u domaćinstvu ili čuvanje dece u Sremskoj Mitrovici. Tel: 064/490-14-85
- Potreban radnik za posao, sa poznavanjem bravaskog ili automehaničarskog zanata. Telefon 022/670-888
- Slikam portrete u svim tehnikama (olovka, pastel, ulje) prodajem slike (ulja na platnu, akvareli i druge tehnike). Tel: 062/971-37-52.

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Ovan na prodaju. Tel: 062/182-07-92.
- Prodajem ovce. Tel: 063/724-17-76.
- Prodajem 3 suprasne krmače, suprasnosti od mesec i po i dva meseca i tri nazimice starosti od godinu dana. Prodaja može i pojedinačno... Svaki vid dogovora moguć. Tel: 065/477-50-36.
- Pastuv na prodaju. Tel: 063/780-82-40.
- Prodajem debele svinje. Tel: 064/120-99-11.
- Na prodaju prvoklasni bikovi simentalci 13 komada. Cena po dogovoru. Tel: 064/406-64-36.
- Prodajem debele svinje. Cena po dogovoru. Ko želi da kupi sveže i zdravo neka se javi. Tel: 064/120-99-11.
- Prodajem alpske koze i jariće. U pitanju su tri koze i pet jarića. Cena po dogovoru. Tel: 064/315-81-45.
- Prodajem jariće alpina rase. Tel: 064/477-08-47.
- Prodajem kobilu staru 2.5 godine. Tel: 064/481-62-53.
- Na prodaju ill de france ovan, star 5 godina, bez papira. Može zamena za dve ovce. Tel: 062/931-19-71.
- Prodajem krmaču mangulicu pravopraskinju i nerasta mangulana mladog teškog 100 kilograma. Tel: 064/239-46-62.
- Na prodaju 4 mužjaka pauna starih 2 godine. Tel:

**SREMSKA
POLJOPRIVREDA**

• Sa "Sremskom poljoprivredom" na sremskim poljima, farmama i vašim gazdinstvima

• „Sremska poljoprivreda“ svakog drugog petka na kioscima i u pretplati na vašu adresu

• Kako da unapredite sopstveni agrobiznis – kako do boljih priloga na vašim poljima, kako do profitabilnog uzgoja na vašim farmama...

• Dragoceni saveti eminentnih stručnjaka, samo u vašoj „Sremskoj poljoprivredi“

**SREMSKA
POLJOPRIVREDA**

MARKETING
Tel/fax 022/610-496
Mob: 063/8526-021
E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

**Roloplast
Mošić**

- Na prodaju stočna vaga od 500 kg za merenje sitne stoke. Dimenzije prostora za stoku 180x75 cm. Visina ograda 85 cm. Moguća ugradnja priključka za traktor. Tel: 022/461-662.
- Na prodaju decimalne vase od 200 i 300 kg cena 100 i 120 evra. Moguće slanje brzom poštom. Tel: 022/461-662.
- Na prodaju vaga za berbu duvana 300 kg. Tel: 022/461-662
- Prodajem kazan za rakiju. za vise informacija nazvati. Tel: 064/888-60-92.
- OSIGURAJTE VAŠE USEVE I PLODOVE u kompaniji sa tradicijom dugom 200 godina! Tel: 064/4615-799

LIČNI OGLASI

- Povratnik iz Švajcarske 48 godina, želi da upozna ženu do 40 godina radi druženja, a moguća i ozbiljna veza. Tel: 063/77-33-946.
- Tražim ozbiljnu ženu bez baveza za stanovanje bez nadoknade. Tel: 022/670-084.
- Situiran gospodin traži gospodu od 35-50 godina radi druženja ili eventualnog braka. Tel: 621-971.
- Penzioner bez obaveza 58 godina antialkoholičar, materijalno i stambeno obezbeđen traži ženu radi braka do 60 godina. Tel: 065/455-10-98.
- Tražim ozbiljnu devojku radi druženja i braka, prvo SMS. Tel: +38163/893-32-08.
- Udruženje „Moja sreća“ iz Gornjeg Milanovca može da upriliči da se devojke iz Rusije udaju u Srbiju. Zainteresovani javite se na 065/552-43-11.
- Muškarac 49 godina sam, bez roditelja traži ženu od 33-40 godina radi braka i porodice. Tel: 064/36-55-896
- Fakultetski obrazovan muškarac, situiran sa imanjem, nepušač iz Sremske Mitrovice, traži ženu koja može da ima porodicu. Tel: 064/542-12-77.
- Tražim ozbiljnu ženu za brak od 25 do 40 godina. Pekar. Tel: 064/41-386-43
- Tražim ženu za pomoći u kući ili za udaju do 70 godina. Tel: 064/55-19-159.

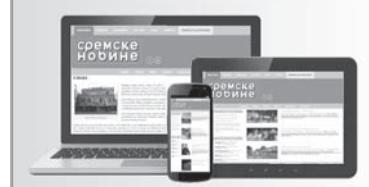
**MARKETING
063/8526-021**

**POSETITE
NAŠ SAJT!**

www.sremskenovine.rs

SREMSKE PORTAL

www.sremskenovine.rs

ERDEVIK • NA TRADICIONALNOJ "SREMSKOJ KULENIJADI"

Pobedio Predrag Lemajić iz Šida

Lemajić je osvojio sve tri nagrade i u jednoj i u drugoj kategoriji, za kvalitet kulena u prirodnom i veštačkom crevu, a njegov četvorogodišnji unuk Konstantin Lemajić proglašen je za absolutnog pobjednika ovogodišnje manifestacije

Na tezgama kulen, kobasice, slanina, šunka

Pod motom „U zagrljaju kulena i vina“ u Erdeviku je proteklo subote održana tradicionalna 18. „Sremska kulenijada“, koja je i ove godine okupila veliki broj posetilaca i izlagачa. Više hiljada gostiju bilo je u prilici da uživa u najboljim suhomesnatim specijalitetima i vinenima sa Fruške gore, a manifestaciju su organizovali Sremska privredna komora, Opština Šid, Turistička organizacija Opštine Šid, Kulturno obrazovni centar Šid i Mesna zajednica Erdevik.

Svečanom otvaranju prisustvovali su predsednik Opštine Šid **Predrag Vuković**, državni sekretar u Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja dr **Nenad Ivanišević**, potpredsednik vlade AP Vojvodine i pokrajinski sekretar za privredu i turizam **Ivan Đoković** i pomoćnik ministra za poljoprivredu, Šumarstvo i vodoprivrebu **Nenad Katanić**. Oni su dodelili priznanja i nagrade za najbolji kulen koje su u više kategorija pripale **Predragu**

Velika ponuda domaćih vina

„Sremska kuća“ iz Kuzmina je imala svoj štand i ove godine

Reč pobjednika

Predrag Lemajić iz Šida osvojio je sve tri nagrade i u jednoj i u drugoj kategoriji, za kvalitet kulena u prirodnom i veštačkom crevu, a njegov četvorogodišnji unuk **Konstantin Lemajić** proglašen je za absolutnog pobjednika ovogodišnje manifestacije.

-Svake godine na „Kulenjadi“ osvojim više nagrada, tako da se ove godine nije slučajno dogodilo da sam dobio svih šest priznanja. Mislim da je ovo nagrada za moj veliki trud, s obzirom da kulen pravim već pola veka, iako po struci nisam mesar. Do sada sam se uvek takmičio samo sa kulenom u prirodnom omotaču, a sada sam doneo i uzroke u veštačkom omotaču. Tajna kvalitetnog kulena se skrije u svemu po malo, od smeštaja, preko ishrane, do načina klanja. Moja porodica ima sopstvenu proizvodnju svinja. One se oprase kod nas, hranimo ih kvalitetnom hranom i sve spavaju isključivo na slami. Osim toga, u pravljenje kulena ulažemo puno ljudavi i truda, što je najvažniji začin i

Nenad Ivanišević, Predrag Vuković i Ivan Đoković pobednikom „Kulenjade“ predragom Lemajićem

recept za uspeh – rekao je Predrag Lemajić iz Šida, pobjednik ovogodišnje „Sremske kulenijade“.

Inače, za ocenjivanje kvaliteta kulena ove godine prijavljeno je 132 uzorka, a u ocenjivačkoj ko-

misiji bili su: prof. dr **Ilija Vuković**, predsednik i članovi dr **Natalija Đžinić**, redovni profesor na Tehnološkom fakultetu u Novom Sadu i dr **Milenko Perić**, doktor veterine.

Degustacija kulena

publike Srbije ulažu značajna sredstva u ove oblasti, a mi znamo da u našem kraju bez toga nema ni ekonomskog zamajca. Veoma mi je drago što se, u nizu manifestacija koje u Sremu imamo, baš „Kulenjadi“ održava u našoj opštini, u ovom prelepom stogodišnjem parku u našem Erdeviku. Nadam se da će iduće godine biti još bolja i veća.

U ime domaćina prisutne je pozdravio predsednik Organizacionog odbora „Sremske kulenijade“ i predsednik Saveta Mesne zajednice Erdevik **Zoran Mašić**, a posetiocima i učesnicima „Kulenjade“ obratili su se i potpredsednik Privredne komore Srbije dr **Slobodan Samardžić** i v.d. direktora Sremske privredne komore **Dorđe Božić**.

Slobodan Samardžić istakao je da takmičarski duh svake godine okuplja sve veći broj takmičara, ali i posetilaca i dodao:

- Privredna komora Srbije prepoznala je značaj ove manifestacije i njenu ulogu u očuvanju tradicije. Srbija ima veliki broj malih poljoprivrednih gazdinstava koja samo proizvodnjom tradicionalnih i zaštićenih proizvoda mogu naći tržište. Ovo je mogućnost da proizvođači stupe u kontakt sa kupcima iz Srbije, ali i inostranstva.

U edrevičkom parku na brojnim štandovima, osim kulena, moglo su da se probaju i razne druge đakonije, kobasice, čvarci, slanina, štrudle, vino, a svoje štandove sa rukotvorinama imala su i brojna udruženja žena iz celog Srema. Uz muziku trubača, kuvalo se kotlići i degustiralo se domaće vino koje se nudilo

na prodaju. Posetioci su najviše bili zainteresovani za kulen, čija cena se razlikovala od štanda do štanda pa se tako mogao kupiti od 1.200 do 2.500 dinara.

Milan Radičić iz Divoša je do sada tri puta učestvovao na „Kulenjadi“. Ove godine je doneo kulen i kobasicu, kao i kozji sir i kaže:

-Sviđa mi se ova manifestacija jer ima veliki broj posetilaca. Kulen prodajem po ceni od 1.500 dinara per kilogram i zadovoljan sam prodajom.

Njegovo mišljenje deli i **Damir Hnatko** iz Bikić Dola. Osim mesnih prerađevina on je na prodaju doneo i voće sa svoje plantaže, kao i domaće štrudle koje je umesila njegova majka **Jelena**. Ona mu je na „Kulenjadi“ bila desna ruka na štandu.

U bogatom kulturno umetničkom programu učestvovali su članovi više kulturno umetničkih dru-

štava, kao i naša poznata dramska umetnica **Mira Banjac**. Za najlepši štand proglašen je štand „Tammy“ kozmetike Šabac, za najuređeniji štand „But&Co“ Laćarak, dok je za najveseliju ekipu proglašeno poljoprivredno gazdinstvo „Vidović“ - Berkasovo. Održano je i takmičenje za najbolji dečiji crtež na temu „Kulenjadi“, a pobedila je **Vesna Vukadinović**, učenica šestog razreda.

Iz Kuzmina je na ovogodišnju manifestaciju kao i svake godine stigao i **Stanko Vukadinović**. On je učestvovao u takmičarskom delu, a sa ponosom ističe da je prošle godine osvojio tri priznanja, a proizvodnjom kulena se bavi već dugo godinu.

-Pravim samo za sebe i svoje prijatelje, jako male količine imam za prodaju, a cena kilograma je 2.500 dinara. Tajna dobrog kulena je dobar začin, kvalitetno meso i najvažnije je da ga treba praviti sa ljudavlju – kaže Stanko Vukadinović iz Kuzmina.

Sanja Mihajlović

Štand Bojana Radičića iz Divoša

